

BIRŽELIS — JUNE 1969

LAIŠKAI
LIETUVIAMS

STEBINT IR SVARSTANT * * *	198
APIE LIETUVIO VYSKUPO PASKIRTĮ Vysk. Ant. Deksnys	200
KLUMPAKOJIS SU PONIA GILTINE... Vyt. Alantas	201
SAŽINĖS LAISVĖ Vyt. Bagdanavičius, M.I.C.	206
BE PRADŽIOS IR BE PABAIGOS... Z. Sodeikienė	212
PAKRIKŠTYTOJO DIDYBĖ KRISTUJE A. Grauslys	218
ŠYPSANTIS: Vaikai ir jų tėvai Parinko Pr. Alš.	222
AKIRAČIAI: Gairės pozityviom diskusijom A. Šležas	224
ANAPUS	225
ŠEIMA: Kaip jiedu vedę sugyvens? Paruošė K. T.	227
Ar pirkti kariškus žaislus? Pirmoji Komunija Paruošė G. I.	228
KRIKŠČIONIJA: Sekminių atsišaukimas V. B.	229
Nauji skaičiai apie JAV katalikus. Negrų reikalavimai... A. L.	230
ATGARSIAI	231
FILMAI	232

Šis numeris iliustruojamas Z. Sodeikienės dailės darbais (viršelio 1 psl. — „Dirbtina ramybė“, rašalas; 197, 209, 213-216). Be to, Alg. Kezys, S. J., fotografijomis (205, 223, 227).

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas.

Vyriausias redaktorius — Kęstutis Trimakas, S. J. Redakcinis kolektyvas: Gintarė Ivaškienė, Stasys Yla, Algimantas Kezys, S. J. (foto redaktorius), Vaclovas Kleiza, dr. Arūnas Liulevičius, Aušrelė Liulevičienė, Zita Sodeikienė (meninė priežiūra), Nijolė Užubalienė, Juozas Vaišnys, S. J. Administratorius — Petras Kleinotas, S. J. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, Illinois 60636. U.S.A. Telefonas — RE 7-8400. Spaustuvė — Immaculata Press, Putnam, Connecticut. Prenumerata metams — \$5.00; atskiro numerio kaina — \$0.50.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (Letters to Lithuanians). Published monthly except July and August, when bi-monthly, by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 W. 56th Street, Chicago, Illinois 60636. Yearly subscription \$5.00, single copy 50c. Second-class postage paid at Chicago, Illinois, and at additional mailing office.

LIETUVIŲ ŠVIETIMO IR ŠEIMOS METAI
Volume XX. Number 6. JUNE - BIRŽELIS

Zita Sodeikienė. GYVENIMO SINTEZĖ (rašalas). "Žmogaus egzistencija taip pat susideda iš įvairiaspalvės augančios pynės. Iš savęs pirmiausia kopiname į socialinę plotmę, kabiname savo filosofijos slankstelį prie jau esančios grandies.."

S T E B I N T ir S V A R S T A N T

■ Lietuvoj baudžiami kunigai

Okupuotoj Lietuvoj kun. Tamulevičiui ir kun. Zdebskiui buvo atimtos teisės eiti kunigo pareigas, o kun. Dumbliauskui keliama byla už tai, kad jie į Maskvą nuvežė memorandumą, iškeliantį neteisėtus suvaržymus vienintelei kunigų seminarijai Lietuvoj, Kaune. Priimamųjų ir iššventinamųjų skaičius labai ribojamas. Kasmet iššventinti leidžiama tik 5, kai tuo tarpu Lietuvoj per metus miršta apie 30.

Toks drastiškas žygis, kaip memorandumo vežimas į Maskvą, rodo didelį tautiečių susirūpinimą Katalikų Bažnyčios pastoracine ateitimi savo tėvynėj.

■ ... ir Ukrainoj miršta kalinami

Tuo tarpu lyg pastebima padidėjusi religinė priespauda Sovietų Sąjungoj. Pavyzdžiui, neseniai sužinota, jog Leopolio kalėjime mirė vienas anksčiau slapta konsekruotas katalikų vyskupas B. Welychkowsky. Šių metų pradžioj su keliais kitais kunigais jis buvo suimtas. Patirta, kad kiek anksčiau du evangelikų kunigai mirė kalėjime Ukrainoje.

■ O kaip su šventaisiais?

Gegužės 9 d. iš visai Katalikų Bažnyčiai skirto liturginio kalendoriaus buvo išimti 40 šventųjų vardai — jų tarpe Kristoforo, Teklės, Uršulės, Placido, Barboros, Zuzanos ir kt.

Pranešime sakoma: "Laiko būvyje, dauginant šventes ir komplikuojant liturginių metų skirtingas dalis, tikintieji dažnai buvo pastūmėti prie specialių pamaldumų" taip, kad šis daugelio populiarių šventųjų išbraukimas daugeliui katalikų "sudarys nepaprastai opią problemą".

Opiusia problema susidaro tiems, kurie mano, kad Katalikų Bažnyčia ima panaikinti šventuosius. Ne, to ji nedaro. Šventieji nepanaikinami: tik jų šventės ir specialios mišios išimamos iš visai Bažnyčiai taikomo kalendoriaus. Privačiai ir toliau galima jų užtarimo prašyti, o jų gimtinių ar gyvenviečių vietiniai vyskupai nuspręs, ar ten jų šventes švęsti.

Pagrindinai Katalikų Bažnyčia tuos šventuosius išėmė iš kalendoriaus dėl to, kad liturginiuose metuose tikintieji kreiptų didesnę dėmesį į patį Kristų. Tačiau nenuslepiamas ir kai kam tikėjimo sunkumus sudaręs faktas: bent dalis tų šventųjų yra iš tolimos, legendomis apdengtos senovės.

Krikščioniui dera — kaip nori Bažnyčia — labiau artėti prie Išganytojo ir Dievo Sūnaus Jėzaus Kristaus.

■ Padėtis po enciklikos

Katalikų Bažnyčios Pasauliečių Tarybos sudaryta Šeimyninio Gyvenimo Komisija išstudijavo viso pasaulio katalikų pasauliečių nuotaikas *Humanae vitae* enciklikos atžvilgiu. Kaip praneša Anglijos katalikų savaitraštis *The Tablet* (1969. III. 29), komisijos išvadose konstatuojama, kad "besirūpinąs pasaulietis vis labiau ima suvokti savo žmogišką asmeninę vertę ir savo sąžinės laisvę kaip galutinę normą... Reakcija *Humanae vitae* enciklikai išsivystė į reakciją Bažnyčios autoriteto ir sąžinės laisvės srityse ir, galimas daiktas, kad pereina net į kitą — į religinį antiinstitucionalizmą.

Kiekvienu atveju mes esame labai susirūpinę faktais, rodančiais: 1) ignoranciją apie šią encikliką — ne tik apie jos turinį, bet net apie jos buvimą — daugely pasaulio kraštų, ypač neišsivysčiusiose šalyse;

2) stoką reikšmingų auklėjimo programų apie enciklikos prasmę daugumoje pasaulio vyskupijų; kai kuliuose kraštuose diskusijos net draudžiamos; 3) pirmoji reakcija enciklikos atžvilgiu užleido vietą bendrai apatijai ir ja nesiinteresavimui".

■ Simpoziumas apie netikėjimą

Romoje buvo prarastas kelias dienas užsitęsęs simpoziumas tema "Kultūra ir netikėjimas". Prof. R. Bellah pareiškė, kad moderniajam žmogui ima dingti skirtumas tarp tikinčiojo ir netikinčiojo, priimant asmeninius išgyvenimus, kaip teisėtus religinius simbolius, kurie išsprūsta iš bažnyčių išorinės kontrolės. Prof. B. Wilson gi samprotavo, kad tarp mašiną judinti norinčio žmogaus ir sąžinę paveikti siekiančio žmogaus kilęs konfliktas gali sudaryti sąlygas, kurios apreiškia netikėjimą esant nauju prisitaikymu pramoninėje visuomenėje.

Baigminėje sesijoje ir Paulius VI prisipažino "netikinčiu" — netikinčiu, kad šiais laikais neįmanoma tikėti Dievu.

■ Kardinolai

Paskirti 35 nauji kardinolai. Šiuo metu jų jau yra 136. Kardinolai svarbūs ne vien savo postais ir prestižu Bažnyčioje, bet ir teise rinkti popiežių. Pagal išgalėjusį paprotį, jie renka popiežių iš savo tarpo.

Kitose tautose yra pagrįsto nepasitenkinimo didele italų persvara. Italų kardinolų dabar yra 41, kai tuo tarpu vokiečių tik 5, 6 ispanai, 10 amerikiečių, 11 prancūzų, o kitų tautų — po vieną, du ar tris. Vis dažniau pasigirsta balsai, kad popiežius turėtų būti renkamas ne kardinolų, bet vyskupų. Taip, pavyzdžiui, neseniai pasisakė Kanados kunigų senato atstovai Halifakse.

■ Centrinė teologų komisija

Popiežius Paulius VI paskyrė 30 žymių teologų į naujai sudaromą Katalikų Bažnyčios centrinę teologų komisiją. Komisijos įstatuose tie teologai apibūdinami kaip "iškilūs teologijos studijomis ir ištikimybe Bažnyčios mokomajam autoritetui". Paskirtųjų tarpe yra Karl Rahner, Yves Congar, Henri de Lubac ir amerikietis jėzuitas Walter Burghart, kurio teologiniu kompetentingumu ir ištikimybe Bažnyčiai nepagrįstai

buvo suabejota mūsų spaudoje (žr. "L. L.", 1968 m. lapkričio nr., 437 psl.).

■ Su Šv. Dvasios, ne šėtono įtaka

Katalikų Bažnyčia tikinčiuosius priratinę II Vatikano suvažiavimą laikyti didele Dievo palaima. Todėl daugiau negu keistai nuskamba dr. J. Sav. straipsnyje įsiterpę žodžiai, kad popiežius Jonas XXIII, kaip tik šaukdamas II Vatikano susirinkimą, "pasidavė gundytojui", atseit šėtonui (*Draugas*, gegužės 1 d.). Dar keistesni žodžiai seka: "Juk nei vienas šventasis, nei vienas didysis Bažnyčios vyras, pradedant pačiu Kristum, neišvengė gundytojo pinklių".

Kad Kristus buvo gundomas, teigiama Šv. Rašte. Bet kad jis išvengė gundytojo pinklių, taip pat visu aiškumu ten tvirtinama. (Mt. 4, 1-11; Lk. 4, 1-13).

1959 m. apaštalinėje II Visuotinio Vatikano susirinkimo paskelbimo konstitucijoje popiežius Jonas XXIII pareiškė: "Žvelgdami į šią dvejopą vaizdą — į taip labai stokojantį dvasinių gėrybių pasaulį ir į pilną gyvastingumo Bažnyčią — nuo pat pradžios Mūsų popiežiavimo, į kurią, nors neverti, buvome iškelti maloningojo Dievo Apvaizdos, laikėme svarbia savo apaštališkųjų pareigų dalimi kreipti ypatingą dėmesį į tai, kad sutartiniu visų Mūsų sūnų veikimu Bažnyčia sugebėtų vis geriau išspręsti šio meto žmonių klausimus. Todėl, pakludami širdies gėlmėse lyg iš aukšto kilusiam balsui, manėme, kad jau yra pribrendęs laikas duoti Katalikų Bažnyčiai ir visai žmonių šeimai dovaną naujo Visuotinio Susirinkimo..." (*II Vatikano dokumentai*, lietuviškai, III, 16 psl.).

II Vatikano susirinkime vyskupai nuolat išreiškė Šv. Dvasios vadovavimo sąmoningumą, pvz. kreipimesi į visus žmones 1962 m. X. 20: "Šventosios Dvasios vadovaujami, šiame Susirinkime norime svarstyti..." (*ten pat*, 37 psl.), arba: "...šis Šventasis Sinodas, susirinkęs Šventojoje Dvasioje" (*Dogminės konstitucijos apie Bažnyčią* pradžia, lietuviškai, I, 15 psl.).

Tiesa, nėra tikslo visai nejausti blogio įtakos žmonėse, bet dar blogiau, tos minties apsėstam, sėti nepasitikėjimo sėklą Vatikano II suvažiavimui ir jį sušaukusiam popiežiui Jonui XXIII.

PASKIRTOJO MĄSTYMAI APIE LIETUVIO VYSKUPO PASKIRTĮ

Su visa lietuvių visuomene džiaugiamės prel. Antano V. Deksnio paskyrimu naujuoju vyskupu Vakarų Europos lietuviams ir linkime, kad jojo sunkiose, daug meilės reikalaujančiose pareigose tikrai išsipildytų jo pasirinktasis šūkis: „Meilė niekad nepaliauja“. Konsekracijos iškilmės įvyksta birželio 15 d. šv. Petro katedroj Belleville, III. (JAV). Sveikindami jo paskyrimo progą, jam pateikėme vieną klausimą. Apačioje spausdiname atsakymą.

Kokią reikšmę įžvelgiate šiame paskyrimo vyskupu Europos lietuvių išeivių pastoracijai ir būsimame darbe?

Mano supratimu, nežiūrint kokiam asmeniui, man ar kitam, Šv. Tėvas uždėjo šias pareigas, reikšmė lieka ir yra ta pati.

Pirma, Bažnyčia pripažino, kad išeivijoje lietuvių dvasiniams reikalams aprūpinti yra reikalingas vyskupas, kuris visus lietuvius Vakarų Europoje jungtų į vienetą.

Antra, tautiniu atžvilgiu — lietuviams turėti savo vyskupą gali duoti lietuvybei naudos. Keliaujančio vyskupo po Vakarų Europą apsilankymas vienoj ar kitoj vyskupijoje ir be plačių skelbimų ar garsinimo visgi kalbės, kad yra Lietuvos žmonių, kurie be savo kaltės turėjo palikti savo gimtąją šalį. Tai bus netiesioginis vyskupo pasitarnavimas lietuvybei.

Neskaitant pastoracinio darbo išeiviuose, kuris galėtų būti apjungtas, visus Vakarų Europos kraštus įtraukiant į tam tikrą vieningą akciją, pavienių jaunimo vienetų stiprinimas ir jungimas gali pasitarnauti ir pastoracijai, ir lietuvybei.

Paskyrimas Europos reikalams vyskupo iš Amerikos gal turi vieną trūkumą — jis pilnai nepažįsta sąlygų. Jo planai ir pastoracija gali turėti spragų ir bus reikalinga laiko, kol perpras darbo ir veikimo sąlygas. Bet iš kito požiūrio — vyskupas iš Amerikos gal daugiau pajėgs surasti paramos iš šio krašto. Nekalbant apie lietuvius. Bet ir Amerikos vyskupai šiuo metu atkreipė daug didesnę dėmesį į lietuvių išeivių reikalus, sužinoję, kad Šv. Tėvas net atskirą vyskupą skiria tiems reikalams. Čia irgi Šv. Tėvas pasitarnauja lietuvybei Amerikoje. Tokie mano mąstymai apie lietuvio vyskupo paskirtį.

Vysk. Antanas L. Deksnys

KLUMPAKOJIS SU PONIA GILTINE ANT BEDUGNĖS KRAŠTO

Dairydamiesi uolos, už kurios mes visi galėtume užsikabinti,
mes atsimerame ypatingą šių dienų Lietuvos istorinį momentą.

VYTAUTAS ALANTAS

*Žodis apie lietuvišką toleranciją praeityje
ir šiandien*

Lietuvių būde yra nepakankamai už-
veržta, o gal ir visiškai atsipalaidavusi kaž-
kuri veržlėlė. Mes, sakyčiau, sergame ais-
tra kartakartėmis gnybtelėti savo tautiečiui
ne būtinai dėl skirtingos ideologijos ar prie-
šingos partijos, — nors to pobūdžio aršios
kautynės mūsųose vyksta nesiliaudamos,
— bet tiesiog dėl paties gnybtelėjimo, dėl
kažkokio sadistinio pasiskondėjimo, tarsi
mums būtų būtina padaryti dvasinę profi-
laktiką negeroms dujoms iš savo smegeni-
nių išleisti. Galimas dalykas, kad kaip tik
dėl to mūsų rašlyvoje taip plačiai yra iš-
galėjęs slapyvardžio paprotys. Juk įkasti
pasalkandiškai daug lengviau ir "ska-
niau", kaip kad sukryžiuoti plunksnomis su
atviru veidu.

Taigi, čia mūsų tolerancijos problema
nušvinta savotiškais atspalviais, sakyčiau,
kontrastais. Iš vienos pusės mes pasimėgė-
dami vieni kitiems bedžiojame į nugaras
nuodingas strėles, o apsigrėžę giedame di-
tirambus lietuviškai tolerancijai ir, pirštu
priklašdami rodydami į save, sakome:

— Žiūrėkite ir stebėkitės, kokie mes,
lietuviai, buvome dideli tolerantai! Ispani-
jos konkvistadorai, nukariavę Pietų Ame-
riką, maudėsi tenykščių gyventojų kraujuje
tikrąja to žodžio prasme, o mes, lietuviai,
anuomet žygiavome į Rytus, kūrėme impe-
riją ir visur valdėme labai tolerantiškai:
nežudėme, negriovėme parblokštų priešų
šventyklų, nenaikinome jų institucijų, leido-
me jiems kalbėti savomis kalbomis ir tikė-

ti savais dievais, žodžiu, visur palikome
status quo, tik į nukariautų žemių sostus
sodindavome savus kunigaikščius ir liep-
davome naujoms provincijoms mokėti Lie-
tuvai duokles.

Betgi čia reikia pabrėžti ir tai, jog mes
buvome tokie "dideli tolerantai", kad patys
skubėdavome priimti priešų tikėjimą, iš-
mokti jų kalbos, kurti mišrias šeimas, žo-
džiu, leisdavomės ko skubiausiai priešų su-
virškinami tautiškai ir biologiškai! Ar tai
buvo "tolerancija", ar tautinio momento vi-
siškas nesupratimas, ar aplamai psichinis
tautinės savižudybės pomėgis, kol kas dar
lieka mūsų istorijos neįminta mįslė.

Gal čia būtų pravartu prisiminti, kad kita-
taučiams mes aplamai visada buvome pa-
kantesni ir atlaidesni, kaip kad savo bro-
liui lietuviui. Anais laikais mes rungėmės
su carų korikais muravjovais, šiandien mes
galuojamės prieš raudonojo Kremliaus gal-
važudžius stalinus, bet vis dėlto prie progos
neužmirštame pasigirti savo tolerancija ir
sakome, kad rusai, kaipo tokie, vis dėlto
esą geri žmonės! Čia ne vieta plačiau apie
tai kalbėti, bet tik tiek reikia pabrėžtinai
priminti, kad tas "gerasis" rusas, užsivilkęs
kario ar enkavedisto uniformą, prie progos

Vytautas Alantas, gyvenęs Detroit, Mich.
(JAV), rašytojas, beletristas ir dramaturgas,
publicistas, visos eilės dramos veikalo, novelių
rinkinių ir romanų autorius, šiuo metu yra Lie-
tuvų Žurnalistų Sąjungos Centro Valdybos pir-
mininkas.

žudys, prievartaus ir plėš ne blogiau už profesionalą enkavedistą. Mat, maskolio — "širokaja duša" — plati siela! Ten šėtonas ir angelas kartu skalbia žlugtą, nesitaškydami vienas kitam į veidą.

Vienas mūsų aukštas tremties pareigūnas per vieną vasario 16 d. minėjimą viešai pareiškė, kad "keršto mes nenorime". Jis turėjo galvoje rusus. Ar ne klasikinis lietuviškos tolerancijos pavyzdys? Bet vis dėlto sunku čia susilaikyti nepastebėjus, kad tokia galvosena sujaukia mūsų nusistatymą Lietuvos amžinojo ir gal pikčiausio prieš atžvilgiu. Rusas — blogas, rusas — geras, ir koks galų gale tas rusas, mums nebeaišku. Mūsų žmonės sako: dovis už dovį, arba: kaip tu palinkėsi, taip tau atlinkės. Deja, mes tą išmintį per dažnai pamirštame. Žinoma, mes galime priešui šaukti: nedaryk man blogo, jei nori, kad aš tau neatsimokėčiau tuo pačiu, tačiau jei priešas tik tyčiojasi iš tavo gerų intencijų ir toliau tave smaugia kaip smaugęs, kas tada?

Po sąslavų krūva

Grįžtant prie mūsų šių dienų savitarpio santykių ir pasidairius po mūsų tremties spaudos skiltis, norom nenorom turi konstatuoti, kad ten knibždėte knibžda tokių netolerancijos "deimančiukų", kad, rodos, iškart patenki į areną, kur atletai prakaituodami kapojasi akmeninio amžiaus kirvu-kais ir stengiasi vienas kitam užtamponuoti burnas drumzlinos poleminės gražbylostės gniūžiais arba užmesti vienas kitam ant galvos tinklą, idant priešas būtų galutinai patiestas!

Tau ima raibti akys nuo ten keliamų klaidų, nesugebėjimų, netikslumų, lėkštybių, nuosmukių, kvailysčių, netaktų, fantastinių prasimanymų bei apkaltinimų ir t. t. Gal kitam "kritikui" smarkuoliui ir devyni avinai galvoje mušasi, bet, kalbėdamas apie kitus, jis nešasi dideliu išminčiumi ir, susisupęs neklaidingumo toga, nė kiek nesivaržydamas stumia savo priešą į išdavių rezervatą ir nekvaršina sau galvos, kad, anot žmonių išminties, gyvatė gelia skaudžiai, o pikto žmogaus liežuvis dar skaudžiau. Tiesa, žodis galvos nepramuš, bet širdyje palieka gilią žaizdą.

Su nepažabotais ir nuodingais savitarpio apsišaudymais mes susiduriame kasdien. Ar superkritikos aistrą mums įdiegė tradicija — nuo pat *Aušros* pasirodymo iki šiolei mūsų spaudos puslapiuose nenutildami aidi kautynių trimitai, — auklėjimas, paveldėjimas, ar tai yra kultūros stoka, ar pagaliau tokia yra mūsų "antroji prigimtis" su atsileidusia kažkuria veržlele, sunku pasakyti. Gal tik tiek reikėtų pastebėti, kad kur kas lengviau ir "maloniau" raizioti rėžius iš svetimos nugaros ir gražbyliauti apie svetimas ydas, kaip kad pasidairyti po savo darželį ir pasistengti nustatyti tos "ligos" diagnozę ir paieškoti pagrindo, kuriuo pasirėmę mes pagaliau įmanytume prabilti vienas į kitą broliška kalba.

Ideologiniai bunkeriai

Tolerancija yra svetimos nuomonės pakanta ir ne tik pakanta, bet ir gerbimas. Humaniškai ir džentelmeniškai galvojant, rodos, neturėtų būti sunku savo principų vertinimą suderinti su svetimos nuomonės pakanta, tačiau kol kas mūsųose tai vargiai pasiekama svajonė. Visais laikais mes buvome ir šiandien tebesame pasaulėžiūrų, tikėjimų, politinių srovių bei ideologijų karšti mėgėjai, gynėjai ir puoselėtojai ir netgi, sakyčiau, savo principų ištikimi vergai. Mes esame giliai apsikasę savo ideologijų bunkeriuose, atkakliai atsišaudome, juos gindami, ir aršiai puolame svetimas pozicijas, lyg narkotikais svaigindamiesi "mūšio" malonumais. Viduramžiais pilies gynėjai puolantiems priešams versdavo verdančios smalos katilus ant galvų. Ir blogiausia tai, kad kautynių įsiaistrinime mes net ir paliaubas pamirštame. Prezidentas dr. K. Grinius, didelis tolerantas ir kilnios dvasios lietuvis patriotas, anais metais pasiūlė tremtiniais pasiskelbti paliaubas, tačiau jo balsas nuaidėjo dykumoje. Pro partinį bilieta ar ideologinius akinius mes dažnai ir lietuvis nebematome...

Receptas ligai gydyti

Klausantis tos savitarpio piautynių kako-fonijos, man visada kyla grėsmingas klausimas: ar metas mums laužytis šonkaulius

**“Iš vienos pusės mes pasimėgėdami vieni kitiems bedžiojame į nu-
garas nuodingas strėles, o apsigrėžę giedame ditirambus lietuviš-
kai tolerancijai ir, pirštu prikišamai rodydami į save, sakome:
“Žiūrėkite ir stebėkitės, kokie mes, lietuviai...” Taigi, gerbiamieji,
yra pats metas nutraukti klumpakojį su ponio Giltine ir, susėdus
ant prarajos krašto, rimtai ir šaltai pakalbėti apie vienybės rei-
kalus bei brolystės ryšius...”**

ir daužytis antausius, kai Lietuva ir lietu-
vių tauta pastatyta ant bedugnės krašto?
Ar tai nėra šokimas pakeltkojo su ponio
Giltine, lyg mes būtume apsiriję LSD table-
tėmis? Ar tai nėra pagaliau šv. Vito šokis
ant Lietuvos istorijos didžiosios kryžkelės
maro metu? Krašte raudonoji meška glam-
žo lietuvių savo glėbyje ir apsvaiginusi sten-
giasi jį nustumti į istorijos užmarštį; tremty-
je visos pasaulio tautos, kur tik lietuvis pri-
siglaudė, stengiasi ko greičiausiai jį suvirš-
kinti, kad jo nė kvapo nebeliktų, jau nebe-
kalbant apie Sibirą, kur daug tūkstančių
mūsų brolių paguldė savo kaulus ir dar
daug jų ir šiandien tebemerdi. Mūsų nesan-
taikos klumpakojų džiaugiasi mūsų priešai,
trindami rankas, nes kodėlgi nesidžiaugti,
jei savižudžių kraujas gali patręsti okupan-
tų arba tų šalių, kurios mus priglaudė, tau-
tinę dirvą? Žodžiu, mes pageidaujame tik
kaip medžiaga svetimųjų galybėms auginti.

Lietuvos istorijos rodyklė artėja prie 12
valandos nakties: išmušus vidunakčio va-
landai, lietuvių tautos balsas šioje planeto-
je gali amžinai nutilti. Juk buvo paskutinie-
ji jotvingiai ir paskutinieji prūsai, ar mums
likimas nelėmė būti paskutiniais lietuviais?
Man rodos, kad šiandien mes turime labai
rimtų duomenų tam klausimui statyti ir da-
ryti tam tikroms išvadoms.

Lietuvių tautos likimas, be abejo, pareis
nuo tarptautinių įvykių raidos: tatau mes
žinome ir nekantriai tų įvykių laukiame, ta-
čiau mes nepakankamai giliai išsąmonina-
me tą mintį, kad lietuvių tautos likimas la-
bai daug pareis ir nuo mūsų pačių sugebė-
jimų vieningai dirbti. Tarptautiniuose įvy-
kiuose mūsų balsas ne ką tegali nusverti,
tačiau mūsų savitarpio santara bei sant-

varda gali prisidėti prie mūsų tautos likimo
pakrypimo vienokia ar kitokia linkme. De-
ja, mes į tą aplinkybę kreipiame per mažą
dėmesio. Šiuolaikinio Lietuvos istorinio mo-
mento supratimas bei mirtino tautai pavo-
jaus įsisavinimas, man rodos, turėtų labai
ir labai atšaldyti mūsų savitarpio piautynių
aistras. Kai tauta yra priversta šokti pakelt-
kojį su ponio Giltine ant prarajos krašto, ar
ne nusikaltimas persiimti psichologija anų
keturkojų, kurie nesiliauja piovęsi viename
maiše? Kitaip sakant, ar nebus pats metas
pasiskelbti paliaubas ir nuodugnai išvalyti
savo smegenines nuo nuodingų dujų? Žino-
ma, nėra ko viltis, kad tokia profilaktika
per naktį atvėsintų mūsų temperamentus,
tačiau didžiojo pavojaus akivaizdoje mums
vis dėlto reiktų skelbti paliaubas, džentel-
meniškai jų laikytis ir atsiminti mūsų žmo-
nių išmintį, kad be vienybės nėra galybės,
kad daug vežimų didelį kalną nuveža, kad
virbas lūžta, bet virbų šluota nelūžta...

Taigi, dairydamiesi uolos, už kurios mes
visi galėtume užsikabinti, mes ir atsime-
name ypatingą šių dienų Lietuvos istorinį mo-
mentą. Kad mūsų savitarpio santykiai su-
švelnėtų, kad pagaliau lietuvis lietuviui ne-
besijaustų kaip vilkas vilkui, o pasijaustų
kaip brolis broliui, mūsų politinių, ideologi-
nių bei kultūrinių kautynių tonas turėtų
keistis tautos vardan. Aplamai imant, lietu-
vio charakteris reikalingas gilesnių ir nuo-
dugnesnių reformų, bet tai pareikalautų
daug laiko, o istorijos ratas nestovi vietoje.
Didžiojo pavojaus akivaizdoje mums reikė-
tų gilesnių meditacijų, sakyčiau, lietuviškų
rekolekcijų, nes klumpakojis su ponio Gilti-
ne ant bedugnės krašto gali mums baigtis
fatališkai.

Pamąstykite susėdę ant prarajos krašto

Gal būt, kai kam Dievas yra miręs, daug kam diktatūros yra mirusios, ne vienam ir komunizmas jau neša sušvinkusiu lavonu, daug kam ir demokratija sunkiai serga, pagaliau ir visoki egzistencializmai jau tapo atgyvenomis, betgi tauta, jos meilė, žodžiu, patriotizmas liko gyvas kaip buvęs ir dar net sustiprėjo po karo. Nemanau, kad ir mes turėtume pasukti kitu keliu: *tauta mums buvo, yra, be abejo, ir liks tas vienintelis ir tvirtas pagrindas, kurio atsirėmę mes turime laikytis visi* (žr. redakcijos pastabą straipsnio gale, šiame psl.). Tautos vardan mums reikia rasti ne tik bendrą savitarpio kalbą, bet ir lietuviško solidarumo bei kompromiso dvasią ir tradicinę lietuvišką talką. Tauta, lietuvybė ir Lietuva — mūsų visų bendras, vienintelis ir nepajudinamas pagrindas! Mes galime išpažinti įvairias ideologijas, galime puoselėti visokias politines, socialines ar kurias kitas pasaulėžiūras, pagaliau galime melstis ir įvairiems dievams, tačiau turėtume vengti pagrindinės klaidos, būtent tos, kad mūsų galybė glūdi neapykantos persunktoje minčių įvairybėje: mūsų galybė įvairybėje reikšis tik tada, kai mes jausimės išpareigoję krauti išteklius į vieną lietuvišką aruodą, nors prie jo prieisime individualiai iš įvairių pusių. Ir upių upeliai suteka į vieną didelę upę, nors jie teka įvairiomis kryptimis ir per įvairių klimatų zonas.

Man sako: Lietuvos vadavimas yra politinis darbas! Bet juk tai yra ne tik politinis, bet ir kultūrinis, moralinis, sąžininis, asmeninis, visuomeninis, organizacinis ir visoks kitoks darbas! Susirūpinimas Lietuvos likimu yra susirūpinimas kiekvieno iš mūsų savo paties likimu. Juk ar ne mes esame Lietuva?

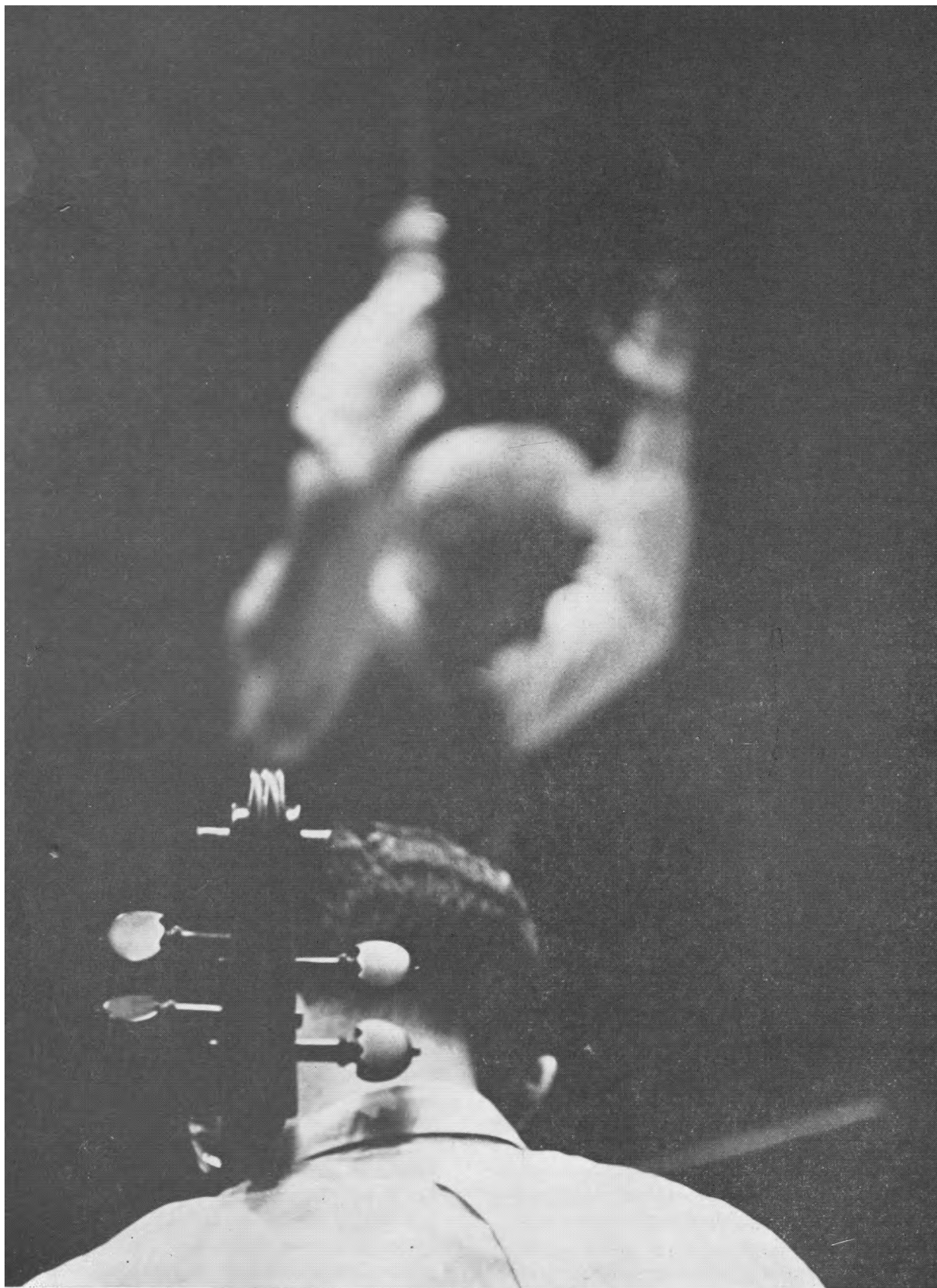
Atplyšę arba, teisingiau sakant, atplėšti nuo tautos kamieno ir išblaškyti tremties klystkeliuose, mes pasimetėme ir sunegalavome sunkia išdidybės, neklaidingumo, savimylės liga ir ypačiai susiniekinimo manija. Mus negailestingai blaško išcentrinių jėgų verpetai. Gal būt, kaip tik dėl to ir iš mūsų žodyno dingo užuominos apie lietuvių meilę lietuviui. Sąmoningais lietuviais mes atgimėme Aušros gadyneje, tačiau iš-

likti geru, Lietuvos istorinį momentą bei aktualiuosius jos reikalus suprantančiu lietuviu, ypačiai tokiu lietuviu, kuris sugebėtų žengti su savo broliais žingsnis žingsniu į didįjį tikslą, kuris sutramdytų savo aistrų aistresles bendrosios santarvės vardan, kuris pripažintų kolektyvo primatą ir sutiktų jo naudai paaukoti bent dalį savo "suvereniteto", sakau, likti tokiu lietuviu reikia nuolatinių pastangų ir pastovaus atsinaujinimo prie lietuvių tautos šaltinių.

Galimas dalykas, kad ką nors neapkęsti yra žmogaus prigimties būtinybė; nežinau, tačiau kalbant apie mūsų savitarpio santykius, reiktų atsiminti, kad jei jau žmogui yra būtina ką nors neapkęsti, tai lietuviui šiuo atveju tikrai neturėtų trūkti neapykantos objektų: užuot sivilinę akis savo broliui, lietuvis galėtų išlieti savo neapykantos rezervuarus jo tautai pražūtį nešančiam priešui ant galvos. Reikia dar čia ir tai pastebėti, kad, jei neapykanta savitarpio santykiuose yra nuodingos dujos, nuodijančios brolystės ryšius, tai neapykanta išoriniam priešui kartais gali įkvėpti žmogų didvyriškiems žygiams atlikti, nors neapykanta dėl neapykantos yra ne kas kita, kaip gryna zoologinės prigimties išdava.

Taigi, gerbiamieji, yra pats metas nutraukti klumpakojį su ponija Giltine ir, susėdus ant prarajos krašto, rimtai ir šaltai palkalbėti apie vienybės reikalus bei brolystės ryšius, kuriuos mes pamiršome. Atrodo, būsiant tiksliausia baigti mūsų šių dienų būklės apmąstymus žodžiais šv. Pauliaus, kuris mokė pilypiečius nieko nedaryti dėl tuščios garbės, bet daryti "dėl nuolankumo, laikydamis vienas kitą vyresniu už save ir žiūrėdami kiekvienas ne to, kas jam naudinga, bet kas kitiems". (Pilyp. 2. 3-5)

Redakcijos pastaba: *ne visiems, net lietuviams, tauta yra ar gali būti "vienintelis ir tvirtas pagrindas" būti joje ir dirbti jos gerovei. Humanizmas, krikščionybė, meilė artimiausiems kai kuriems yra pagrindas, kuriuo remiasi prisirišimas ir pasišventimas mūsų tautai, kurios ribotumas pats autorius taip ryškiai atskleidžia šiame straipsnyje.*

Algimanto Kezio, S. J., nuotrauka

SAŽINĖS LAISVĖ

Koks jos pagrindas ir ką ji reiškia

VYTAUTAS BAGDANAVIČIUS, M.I.C.

Kodėl buvo išleistas religinės sąžinės laisvės pareiškimas?

Šiuo metu Bažnyčioje pastebime nemaža nerimo. Čia, žiūrėk, kunigas veda ir, nepaisydamas bažnytinės vyriausybės draudimo, laiko mišias. Vienuoliai ir vienuolės išeina su įvairiais protestais ne tik prieš socialinę ir politinę, bet ir prieš bažnytinę tvarką. Atsiranda plataus masto teologų pasisakymų prieš popiežiaus encikliką. Kai kurių kraštų tikintieji solidariai ir organizuotai kelia balsą vienu ar kitu doriniu ar religiniu klausimu, pasisakydami prieš nusistovėjusias pažiūras ir papročius.

Kai ieškome priežasties, kodėl Bažnyčioje šitaip darosi, ko nebuvo pirmiau, mes ją randame ne kur kitur, kaip II Vatikano susirinkimo išleistame pareiškime apie tikėjimo sąžinės laisvę. Joks kitas šio suvažiavimo dokumentas, net nei liturgijos reformos konstitucija, nėra taip giliai pajudinęs religinio ir visuomeninio gyvenimo pagrindų, kaip tas sąžinės laisvės pareiškimas. Ne be reikalo šio dokumento priėmimą II Vatikano susirinkimas vis atidėliojo ir nutęsė į pabaigą, nes susirinkimo tėvai nujautė, ką šis pareiškimas reiškia. Ir dabar mes matome, kad jų būkštavimai nebuvo be pagrindo.

Kodėl tačiau II Vatikano tėvai išleido tokią dokumentą, kuris, pirmu žvilgsniu žvelgiant, kelia Bažnyčioje daugiau nerimo negu tvarkos? Tam buvo dvi svarbios priežastys, viena iš jų politinės prigimties, kita — konfesinės.

Žmonija šiais laikais politikoje susitinka su plataus masto totalistinio valdymo forma, kurią stengiamasi filosofškai ir doriš-

kai pagrįsti. Totalistinė valstybė įpareigoja žmogų, nė kiek neatsižvelgdama į jo sąžinę. Taip yra komunizme, taip buvo nacionalsocializme. Kai po karo buvo teisiami nacionalsocializmo vadai, jie visi teisinosi, kad jie atliko savo dorinę pareigą, vykdydami savo vyriausybės įsakymus, ir dėl to nėra už savo darbus atsakingi. Tai sakydami, jie rėmėsi prielaida, kad kiekvieno doro žmogaus pareiga yra klausyti esamos tvarkos.

Panaši situacija yra komunistiniame totalizme. Ten absoliutinio klusnumo pareiga valstybei yra grindžiama filosofiskais argumentais. Ten žmogus iš viso nesuvokiamas atskirai nuo visuomenės. Dėl to jis turi jai visiškai paklusti. Laisvi Vakarų Europos žmonės ne kartą klausia, kodėl Rytų Europos žmogus nesukyla prieš tokią žiaurią santvarką ir kodėl jis vergišku klusnumu vykdo jos įsakymus. Mums, pažįstantiems komunistinio teroro veiksmingumą, lengva atsakyti į šį priekaištą. Tačiau, iš kitos pusės, mes turime pripažinti, kad krikščionis neturi išvystyto dorinio organo, kuriuo jis galėtų veiksmingai priešintis esamoms visuomeninėms negerovėms ir asmenį niveliuojančiai filosofijai. Krikščionis yra gerai išlavintas klusnumo dorybėje, bet jis nėra paruoštas rezistencijai.

Tai buvo viena priežastis, kuri skatino II Vatikano susirinkimo tėvus balsuoti už sąžinės laisvės pareiškimą. Antroji priežastis buvo arčiau prie pačios krikščioniškos religijos problemų. Antrasis Vatikano susirinkimo didis rūpestis buvo krikščionijos vienybė. Vyskupai jautėsi tiesiog išvargę nuo šimtmečiais užtrukusio Bažnyčios suskilimo

“Juo toliau, juo labiau darosi realus atvejis, kad atsiras žmonių, kurie, savo sąžinės skatinami, apsispręs veikti taip, kad jų veikimo nebus galima suderinti su galiojančiais įstatymais”.

ir būtų darę viską, kas galima, jos vienybei pasiekti. Negalėdami to efektingai padaryti, jie bent stengėsi skilimo žaizdas mažinti.

Seniau Katalikų Bažnyčios laikysena kitų krikščionių atžvilgiu buvo padiktuota daugiau teisinės galvosenos. Pagal tą pažiūrą, asmuo, kuris nėra juridinėje Bažnyčios vienybėje, negali būti išganytas. Tuo tarpu moralistams buvo aišku nuo seno, kad šis teisinis požiūris visos problemos nepima. Jie gerai žinojo, kad gali būti krikščionių, kurie formaliai nepriklauso Bažnyčios vienybei, tačiau savo būtybės gilumoje yra tikri krikščionys. Jų tikėjimo mokslo formulavimas gali būti labai klaidingas, tačiau, nepaisant to, jų išgyvenimuose jis gali būti teisingas ir veiksmingas jų gyvenimo vadovas. Dėl to šitokio žmogaus aptarimas vien teisiniu - organizaciniu būdu yra nepilnas. Iš kitos pusės, vertimas šio žmogaus priimti tuos tikėjimo formulavimus, kuriems jis psichologiškai nėra pasiruošęs, būtų šio žmogaus sąžinės išprievartavimas.

Tos dvejopos priežastys vertė II Vatikano susirinkimo tėvus grįžti prie pagrindinės dorinės gyvenimo tiesos, kad žmogus tiek yra atsakingas už savo veiksmus, kiek jis juos supranta ir jų nori. Ne tik politiniai organai neturi teisės versti žmogų daryti tai, kam jis savo sąžinėje priešinasi, bet ir religiniai organizmai negali platinti tikėjimo, naudodami bet kokią prievartą.

Antrojo Vatikano susirinkimo sąžinės mokslas

Susipažinę su ta istorine situacija, kurioje kilo II Vatikano susirinkimo sąžinės mokslas, dabar trumpai susipažinkime su ryškesniais jo formulavimais.

Tikslą, dėl kurio sąžinės laisvės pareiškimas buvo išleistas, nusako šis sakiny: "Mūsų meto žmonės yra veikiami daugelio spaudimo ir yra atsidūrę pavojuje netekti galios laisvai vadovautis savo pačių sprendimu" (*II Vatikano susirinkimo dokumentai*, lietu. vertimas, II, 296 psl.).

Ši grėsmė iš tikrųjų kėsina prieš tai, kas yra brangiausia žmogiškume. Dėl to II Vatikano tėvai, gindami žmogaus asmens garbę, pritaria reikalaujantiems, "kad bet ką darydami, žmonės patys apsispręstų ir atsakingai naudotųsi laisve, veiktų ne verčiami, o sąžinės vedami" (288 psl.).

Žmogus, žinoma, turi pareigą siekti pilnutinės tiesos, tačiau sąžinės laisvės principas galioja net tiems, "kurie nevykdo savo pareigos ieškoti ir laikytis tiesos; jei tik deramai išlaikoma viešoji tvarka, negalima kliudyti ta teise naudotis" (290 psl.). Žmogus "negali būti verčiamas ką nors daryti prieš savo sąžinę" (291 psl.).

Toliau tame pareiškime šie principai pritaikomi visuomeninėms sąrangoms, tvirtinant, kad jos neturi teisės kliudyti nei privatiems asmenims, nei religinėms bendruomenėms.

Tačiau žmogus yra laisvas ne tik santykiuose su kitais žmonėmis ir jų organizacijomis. Jis yra laisvas ir santykiuose su Dievu: "Vienas pagrindinių katalikybės dėsnių sako, jog žmogus turi atsakyti Dievui laisvu tikėjimu; todėl niekas negali būti verčiamas priimti tikėjimą prieš savo norą" (297 psl.). Šį sakinį II Vatikano susirinkimo tėvai paėmė iš popiežiaus Pijaus XII kalbos, pasakytos Vatikano teisėjams 1946 m. Iš šio mokslo jie daug tikisi: "Tikėjimo laisvės pripažinimas nemažai padeda sukurti aplinkai, kurioje žmonės gali būti nekliudomai kviečiami į krikščionių tikėjimą, jį noriai priimti ir aktyviai visu savo gyvenimu jį išpažinti" (298 psl.).

Laisvės principo įgyvendinimas iš krikščionio reikalauja daug kantrybės. "Kristaus meilė jį taip pat ragina meiliai, išmintingai ir kantriai elgtis su tais žmonėmis, kurie klaidingai tiki arba kurie tikėjimo nepažįsta" (303 psl.). Tačiau laisvės principas nestato toj pačioj aukštumoj tikėjimo ir netikėjimo. Jis taip pat neskelbia liberalizmo ta prasme, kad žmogus gali daryti, ką nori, ir yra neatsakingas už savo veiksmus. Prie-

šingai: "Dievas šaukia žmones tarnauti jam dvasia ir tiesa, įpareigodamas sąžinę, bet nedarydamas prievartos. Jis atsižvelgia į kilnumą savo sukurtojo žmogaus asmens, kuris turi pats apsispręsti ir likti laisvas" (298 psl.).

Sąžinės laisvės ir bažnytinės organizacijos konfliktas

Šitaip aptartas sąžinės laisvės mokslas, rodos, neturi nieko pavojingo, kas galėtų kelti nerimą Bažnyčioje. Tai yra senas krikščionijos mokslas. Ir II Vatikano pareiškimas apie tikėjimo sąžinės laisvę ne kartą tai primena sakydamas, kad šis mokslas buvo atstovaujamas Bažnyčioje visais laikais.

Tačiau problema atsiranda, kai imama ši mokslą taikinti gyvenimui, kai koks tikintis katalikas pasisako, kad jis yra kitokios nuomonės vienu ar kitu klausimu, negu yra oficialiai atstovaujama Bažnyčioje, ir pagal išryškintą sąžinės laisvės mokslą pradeda elgtis kitaip.

Kaip rasti išeitį iš tos tragiškos situacijos? Kai kurie teologai mano galį šią problemą labai lengvai sutvarkyti. Jie sako, kad II Vatikano susirinkimas išleido religinės sąžinės laisvės pareiškimą apginti tikinčiųjų teises nuo politinių valdžių savivaliavimo. Jie taip pat sutinka, kad šis pareiškimas pripažino sąžinę norma vadovautis tiems, kurie nepriklauso Katalikų Bažnyčiai. Taip, pavyzdžiui, protestantai gali vadovautis savo sąžinės sprendimu, nes jie formaliai nėra Katalikų Bažnyčios organizacijos nariai. Tuo tarpu katalikams čia niekas nepasikeitė. Jie, kaip ir anksčiau, privalo laikytis Bažnyčios sprendimų ir patvarkymų.

Yra šiek tiek tiesos šitokiame galvojime, tačiau ji nėra pilna. Jei taip būtų, kaip čia sakoma, tai išeitų, kad protestanto būklė yra geresnė negu kataliko. Jis gali vadovautis savo sąžinės balsu, o katalikas negali, bet turi tik klausyti Bažnyčios organizacijos. Jeigu taip būtų, tai, pasak belgo tėvo Piet Fransen, S. J., vieno II Vatikano susirinkimo patarėjų, "būtų juokinga pripažinti laisvę tiems asmenims, apie kuriuos mes sakome, kad jie yra klaidoje ir nepripažinti jos tiems, kuriuos mes laikome tei-

singais". Taip Fransen pareiškė savo paskaitoje Čikagoje 1966 m. kovo 20 d.

"Kodėl krikštu ir sutvirtinimo sakramentu pasidarę Dievo vaikais žmonės turėtų netekti tų privilegijų, kurios yra pripažįstamos tiems asmenims, kurie pasilieka anapus Bažnyčios, nepaisant to, ar jie yra klaidoje, ar ne?" — klausia tėvas Fransen.

Manau, dabar bus mums pradėję aiškėti, prieš kokią visuotinės apimties ir milžiniško svorio problemą mes stovime. Dabar mums bus aiškiau, ką reiškia visi tie keisti ir ligi šiol nematyti reiškiniai Bažnyčioje, kada kunigai pradeda nebeklausyti kai kurių kanonų teisės nuostatų, kada vienuoliai atsisako klusnumo savo vyresniesiems ir kada jaunimas pradeda organizuoti įvairius sąmyšius mokyklose.

Žinoma, nėra reikalo manyti, kad visi šie reiškiniai yra pažadinti II Vatikano susirinkimo formulavimų. Daugelis jų turi savas šalutines priežastis, kurias mes galime palikti nuošaly, kaip neįeinančias mūsų temon. Tačiau kai mes susitinkame su šiomis gyvenimo iškeltomis problemomis, mes turime jas nagrinėti II Vatikano susirinkimo mokslo šviesoje. Mes negalime užmerkti akių prieš faktą, kad kataliko žmogaus sąžinė ne kartą gali patekti tokion būklėn, kada jai iškils klausimas, ar jai nereikia pasirinkti kito kelio, negu oficialiai yra atstovaujamas vienokių ar kitokių įstatymų.

Bažnyčia — sąžinės formuotoja

Tačiau su sąžinės mokslu mes neturime nueiti per toli. Turime nepaleisti iš akių tiesos, kad Bažnyčia yra mūsų sąžinės formuotoja. Per Bažnyčią kalba Dievas. Jos uždavinys yra vesti žmones išganyman. Kai kuriais atvejais Bažnyčios žodis yra neklaidingas. Bažnyčios neklaidingumas yra ta nuotykingoji jėga, kardinolo Newmano žo-

Zita Sodeikienė, TĘSTINUMAS (rašalas).
"Gi žmonijos raida nusitėsia iš nežinomybės į nežinomybę, be pradžios ir be pabaigos, liedamasi iš kartos į kartą, artėja prie susitikimo su savimi".

džiais betariant, paties Kristaus įsteigta žmonijos istorijai, kad saugotų žmonijos išganymo kelio teisingumą konkrečiais kiekvienos situacijos atvejais.

Tačiau iš kitos pusės, yra tikras dalykas, kad Bažnyčia neatstoja žmogaus sąžinės. Ji tik labai svarbų vaidmenį vaidina žmogaus sąžinės formavime. Mūsų išganymas priklauso ne nuo Bažnyčios apsisprendimo, bet nuo mūsų pačių apsisprendimo. "Net Bažnyčiai nėra leista pasiimti sau mūsų sąžinės apsisprendimo", pasakė tėvas Fransen savo paskaitoje Čikagoje.

Nėra abejonės, kad, šio paskaitininko žodžiais, "tiksliai aptarti kanonų teisės ar Bažnyčios tradicijos sprendimai yra neklaidingi, lygiai taip, kaip iškilmingai paskelbtos tikėjimo tiesos. Tačiau kiekvienam, susipažinusiam su Bažnyčios istorija, yra aišku, kad toki neklaidingi sprendimai yra gana reti. Tam tikra prasme iškilmingi aptarimai doros dalykuose yra dar trapesni, negu tikėjimo dalykuose, nes juose negalima išvengti atsižvelgimo į vietos ir laiko aplinkybes, kurios keičiasi su laiku ir vieta".

Niekas iš mūsų, pavyzdžiui, nekelsime abejonės dėl Bažnyčios mokslo, kad moterystė yra vieno vyro ir vienos moters nenutrūkstama sąjunga. Tačiau kai kyla klausimas, ar ši ar ta vyro ir moters sąjunga: yra moterystė, abejonėms iškilus, klausimas nėra toks aiškus. Pati Bažnyčios tradicija, pavyzdžiui, moteryste nelaiko vien tik lytinio santykio, nepaisant to, net jeigu iš jo yra kilę vaikų. Moterystei reikia kažko daugiau žmogiško, būtent, abiejų šalių visuotiniai įsipareigojančio sutarimo.

Bet čia svarstome ne moterystės, bet bendresnio pobūdžio klausimą: kaip ir kiek Bažnyčia formuoja mūsų sąžinę? Norėdamas atsakyti į šį klausimą, prof. Fransen skatina mus atsakyti neteisėtai pas mus įsikūrusios minties, kad visi Bažnyčios įstatymai yra tos pačios vertės ir kad kiekvieno, nors tik formalinio, įstatymo peržengimas jau yra nuodėmė. Šitokio aklo klusnumo Bažnyčia iš mūsų nereikalauja. Šitoks aklas klusnumas, neskiriant svarbių dalykų nuo nesvarbių, ugdo krikščionijoje bereikalingą baimę ir žlugdo kūrybinę iniciatyvą.

II Vatikano susirinkimas nori subrendusių krikščionių, kurie sugeba skirti tarp mūsų tikėjimo esmės ir įvairių jo išreiškimo būdų. Aklas priėmimas to, kas yra pasakoma Bažnyčioje, iš tikrųjų nėra didelė ištikimybė Bažnyčiai. Tai būtų kažkas panašaus į komunistų reikalavimą laikytis visur partijos linijos. Šį pavojų Bažnyčiai labai gerai suprato popiežius Jonas XXIII, kuris stengėsi išvesti ją iš naivaus griežtumo geto.

Nesunku pastebėti, kad mes čia susitinkame su viena iš didžiųjų ir pavojingųjų žmonijos problemų, kurią visuomeninėje plotmėje galima išreikšti klausimu: kaip suderinti individo laisvę su visuomeninėmis pareigomis? Jeigu mes labai išryškintume visuomenės reikšmę, nejučiomis kurtume tam tikrą prievartą. Jeigu gintume asmens teises ir jo laisvę, nejučiomis atsistotume ant kelio į anarchiją arba į tokią visuomenę, kurioje didelio masto bendri uždaviniai negali būti pasiekiami.

Ligi šiol Bažnyčios gyvenime buvo daug dėmesio krepiama į bendruomeninės vienybės išlaikymą, gana smulkiai aptariant įstatymais tai, ką katalikas turi daryti ir ko ne. Tačiau ilgainiui aiškėja, kad, šiuo keliu einant tolyn, didelė daugybė krikščioniškos energijos, glūdinčios atskiruose asmenyse, tautose ir grupėse, lieka nepanaudota nei pasaulio gerinimui, nei žmonijos atpirkimui, nei krikščionijos apaštalavimui.

Tačiau iš kitos pusės, krikščionija bijo beribio individualizmo, tiek asmeninio, tiek tautinio, kuris į organizacinius ryšius ir tarptautinius susitelkimus žiūri tik kaip į varžtus. Ir ji turi pagrindo to saugotis.

Kas yra sąžinė?

Po šių pastabų apie Bažnyčios vaidmenį mūsų sąžinės formavimui dabar grįžkime prie paties praktiškojo klausimo, kaip kiekvienam iš mūsų pažinti savo sąžinės balsą.

Dažnai mėgstame kalbėti apie laisvę, bet ne taip dažnai apie sąžinę. Prieš metus laiko man teko dalyvauti diskusijose laisvės klausimu. Ir ten nei žodžiu nebuvo užsiminta, kad čia kalba eina apie sąžinės laisvę. Dėl to ta laisvė pasirodė kaip fizinis beribiškumas, neturintis savo subjekto, ir visos diskusijos išėjo į laukus.

ZITA

BILIŪNAITĖ -

SODEIKIENĖ

Zita gimė Jurbarko 1934 m. Po Antrojo pasaulinio karo atvykusi Čikagon, baigė Marijos Aukštesniąją Mokyklą ir Čikagos Meno Institutą. Savo paveikslus išstatė visose Dailės grupės metinėse parodose, kurių pačioje pirmojoje laimėjo Čiurlionio Galerijos atžymėjimą, o šįmet pirmąją premiją už paveikslą "Metafizinė išraiška" (žr. šio "L. L." nr. 216 psl.). Taip pat dalyvavo eilėje grupinių amerikiečių parodų, o 1967 ir 1969 m. kvietinėje Žiemos parodoje (Winter show) River Forest, 111. Po dviejų individualių parodų Čikagoje 1966 ir 1968 m. ruošiasi trečiajai, kuri įvyks šią vasarą Los Angeles. Yra narė Čikagos Menininkų Draugijos (Chicago Society of Artists), Čikagos Meno Instituto Pardavimo ir Skolinimo Galerijos ir Čikagos Meno Instituto Alumnų Sąjungos narė. Yra iliustravusi eilę knygų vaikams. Nuo 1967 m. rūpinasi "Laiškų Lietuviams" žurnalo menine priežiūra. Šis "L. L." numeris iliustruojamas josios dailės darbais, o 212 psl. jį pati rašo apie savo siekius dailės srityje.

Sąžinės laisvė nėra tas pat, kaip sakyti: "Ką padariau, tas yra gerai". Sąžinė yra teisėjas paties žmogaus viduje. Nėra abejonės, kad teisėjas tik tada yra geras, kada jis yra laisvas. Dėl to yra pagrindo rūpintis sąžinės laisve. Tačiau apie tai kalbėti, tai nereiškia sakyti, kad viskas, ką žmogus daro, yra gerai, ar kad žmogus neturi savyje balso, kuris jį kritikuoja ir teisia.

Bet sąžinės balsas yra ne vien teisėjas. Jis yra ir žmogaus vadovas. Doras žmogus, prieš apsisprendamas svarbiame reikale, paklausia save, ar šis žingsnis bus pateisinamas doriniu požiūriu. Ne kartą šis klausimas atsistoja labai tragiškai, nes žmogus nežino, kaip būtų geriau pasielgti. Jeigu vienaip darysi, bus taip negerai, jeigu kitaip darysi, bus kitaip negerai. Ką tokiu atveju reikia daryti?

Norėdamas atsakyti į šį klausimą, prof. Fransen pataria mums atsisakyti vienos iliuzijos, kuri dažnai pasitaiko tarp katalikų, būtent, kad ant žemės galima rasti idealų sprendimą. Taip pat nėra reikalo manyti, kad sąžinės sprendimas kiekvienu atveju yra jau gatavas, paruoštas mūsų dispozicijai, kaip kompiuterio atsakymas. Sąžinės sprendimas yra reikalingas mūsų pačių pastangų, ne kartą sunkių. Tamsa, per kurią reikia praeiti žmogui, ieškančiam

teisingo sąžinės balso, taip pat priklauso prie savo sąžinės tyrinėjimo metodo pilnumos.

Prof. Fransen teigia, kad norint pažinti savo sąžinės balsą, pirmiausia reikia susitelkti maldoje. Ir po to, "kai mes pasieksime tam tikrą laipsnį išvidinės ramybės ir laisvės, pajusime, kad vienas ar du sprendimai teikia mums džiaugsmo, ramybės, sudaro pareigos išpildymo nuotaiką ir ypač — aš noriu kaip tik į tai atkreipti jūsų dėmesį — jei sprendimas pasižymi tam tikru dosnumu kitų žmonių atžvilgiu, susietu su giliu noru padaryti juos geresniais ir laimingesniais". Tai yra simptomai gero sąžinės sprendimo. Blogo sąžinės sprendimo reiškiniai yra šie: "neaiškiai augantis mūmose baimės jausmas, nepasitenkinimas, nerimas, sunkumas, savotiška opozicija prieš žmones ir prieš Dievą, nes išeina, kad, nors ir nesąmoningai, mes giname savo savanaudišką aš."

Patenkinamo sprendimo ieškojimas gali užtrukti ilgai. Žmogui tenka ne kartą sąžinės tamsoje su pasidalinusia širdimi išgyventi ilgą laiką, iki ateina šviesa.

Kai yra rastas koks sprendimas, bet kyla dėl jo abejonių, ar kai nepasiseka gauti šviesos savo problemai, reikia kreiptis pas

(Nukelta į 217 puslapį.)

BE PRADŽIOS IR BE PABAIGOS APSKRITIMO TAKU

Menas išauga iš paties gyvenimo. Kūryba nėra atskeltas viršgyvenimiškas sluoksnius, bet paties gyvenimiškumo apraiška. Menininkas savo kūrinio pradus išrenka iš to, kas jau yra, iš jį gaubiančios vidinės ir išorinės aplinkos. Pats gi apipavidalinimas ir išpildymas išplaukia iš menininko įžvalgumo, iš betarpiško buities perpratimo.

Mano darbuose vyrauja apskritimo formos, simbolizuojančios visumos sąvoką — judančią, riedančią, bet eventualiai įsijungiančią į pačią save. Gi žmonijos raida nusitėsia iš nežinomybės į nežinomybę, be pradžios ir be pabaigos, liedamasi iš kartos į kartą, artėja prie susitikimo su savimi.

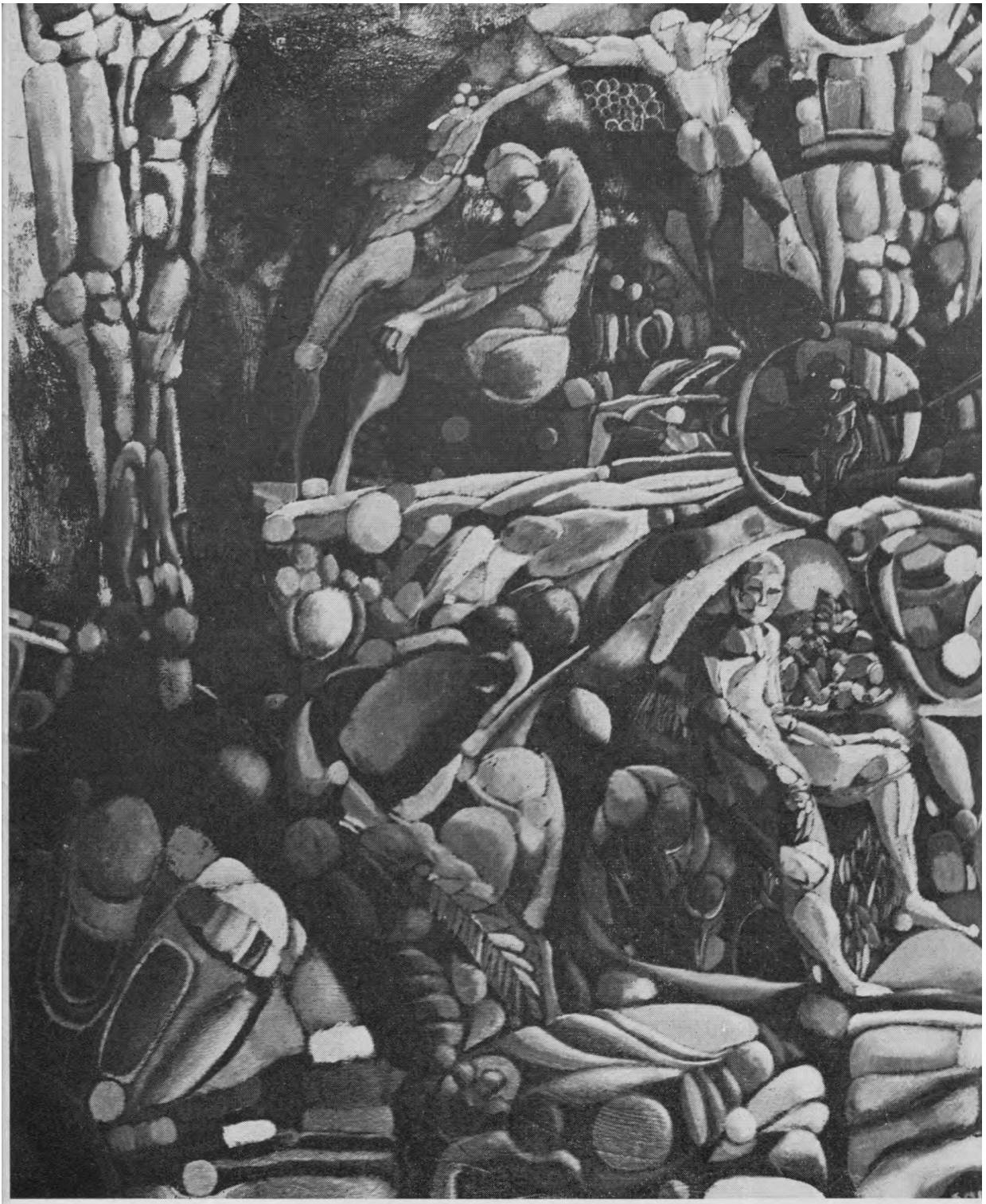
Iš šios buities tęstinumo sąvokos gaunasi tęstinumo bruožas ir mano darbe. Viena forma neriasi iš kitos, tuo pačiu papildydama, paryškindama, patobulindama tai, kas lieka už jos. Forma, sekdamas formą, įgauna ciklinį pavidalą. Gaunasi besivystančios, įsipinančios esybės atspindys. Žmogaus egzistencija taip pat susideda iš įvairiaspalvės augančios pynės. Iš savęs pirmiausia kopiuojame į socialinę plotmę. Kabiname savo filosofijos sintezės slankstelį prie jau esančios grandies. Augame, plečiame dabartį, sparčiai veržiamės tolyn. O apčiuopiamai gyvybei nutrūkus, vėl grįžtame atgal visumos būtin, kuri be pradžios ir be pabaigos mus veda apskritimo taku.

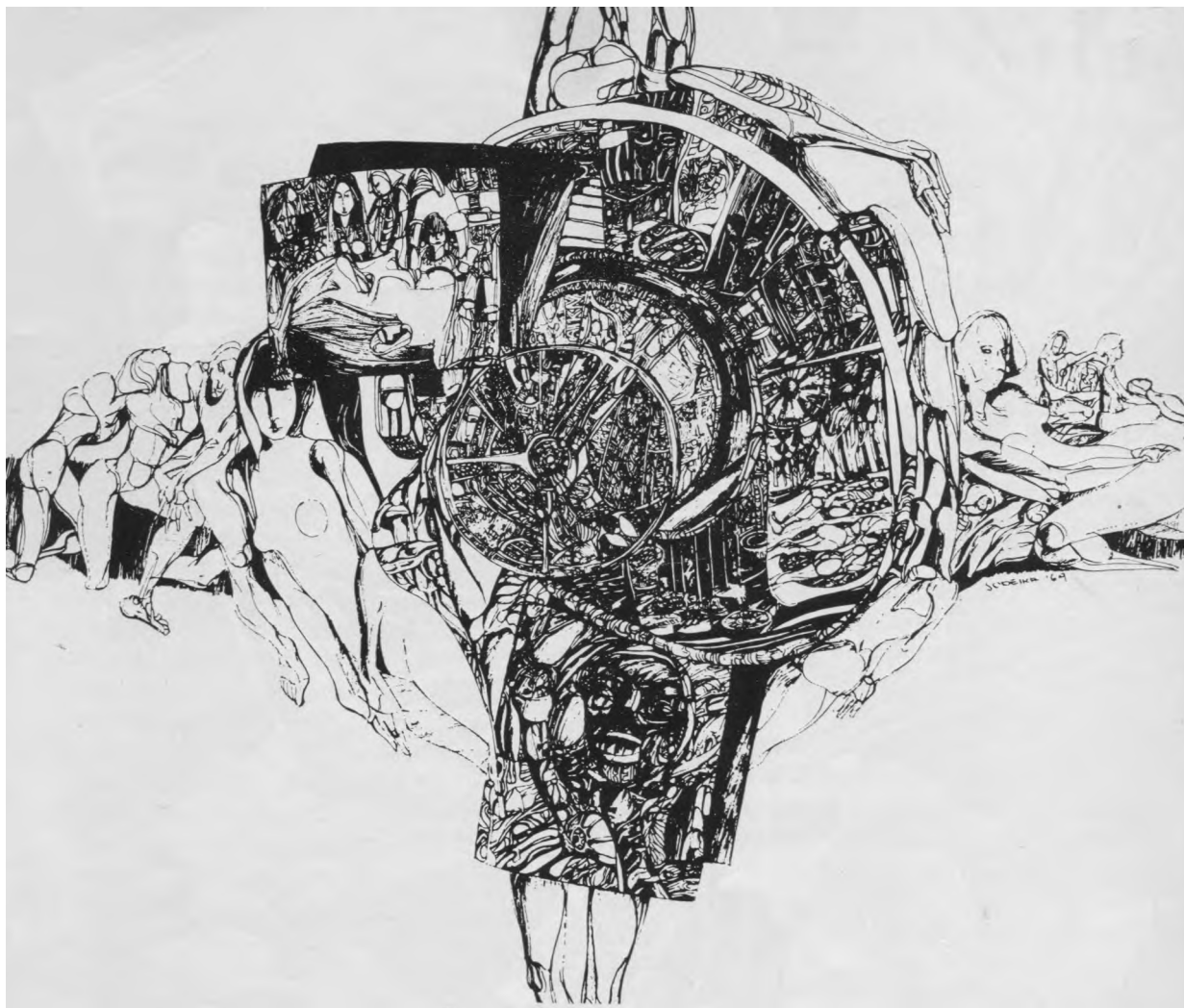
Tačiau tai nereiškia aklo riedėjimo nustatyta linkme, nepaneigia vidinio traukimo plėstis, ieškoti realybės perpratimo dar neaprašytoje erdvėje. Mano darbuose dimensijos kaip tik ir remiasi vidinės erdvės sąvokos tyrinėjimu. Žmogus nesitenkina ta apibrėžta realiaja erdve, kurioje jis atsiranda. Mes lygiagrečiai plečiamės ir į fizines erdves, ir į vidines plotmes. Ieškome kuo gilesnio sąlyčio su metafizine realybe; norime ją perkelti savo asmeniškoni būtin. Atsiduriame abstrakčių sąvokų ir jų besikryžiuojančių santykiavimų plotmėje. Formos, spalvos ir dimensijos keliu keičiu tą abstrakčių pasaulį į apčiuopiamus regimus reiškinius.

Zita Sodeikienė

Zita Sodeikienė. ERDVĖS DIMENSIJOJ (akrilika). "Žmogus nesitenkina ta apibrėžta realiaja erdve, kurioje jis atsiranda..."

215 psl. — Zita Sodeikienė. SAPNŲ KOMPOZICIJA (rašalas).
“Viena forma neriasi iš kitos, tuo pačiu papildydama, paryškina-
ma, patobulindama tai, kas lieka už jos...”

214 psl. — Zita Sodeikienė. GAMTA NEDARO ŠUOLIO (akrilika).
“Augame, plečiame dabartį, sparčiai veržiamės tolyn, o apčiuopia-
mai gyvybei nutrūkus, vėl grįžtame atgal visumos būtin, kuri be
pradžios ir be pabaigos mus veda apskritimo taku...”

kitus asmenis, ieškant patarimo. Nebūtinai šiuo patarėju turi būti kunigas ar draugas. Juo gali būti bet kuris žmogus, kurio padomumu ir išmintimi mes pasitikime. O žmonės, kurie turi nerviškos baimės ligą, nėra kito kelio savo sąžinei nuraminti, kaip akylai vadovautis savo dvasios tėvo ar kito prityrusio žmogaus patarimais.

Sąžinę formuoja du svarbūs veiksniai: Šv. Dvasios įkvėpimai, duodami mums asmeniškai, ir Bažnyčios patvarkymai. Tačiau šie abu faktoriai, paimti atskirai nuo žmogaus, negali atstoti sąžinės balso. Šv. Dvasios įkvėpimai mums ateina įvairių susižavėjimų forma, kurie skatina mus veikti viena ar kita kryptimi. Tačiau mūsų susižavėjimai gali būti ir ne iš Šv. Dvasios. Jie gali būti ir pagunda. Tačiau, jeigu jaučiame stiprų, ilgai tveriantį norą veikti kuria kryptimi, nors ir surištą su dideliu malonumu, tai dar jokių būdų nėra ženklas, kad čia yra pagunda. Kaip tik priešingai, gal būt, kad ši nuotaika reiškia pagrindinę mūsų gyvenimo kryptį, kuriai mes esame pašaukti. Nesvarbu ir tai, kad kiti šio mūsų išgyvenimo nesupranta ir kad jo įvykdymas yra susijęs su dideliais sunkumais ir pasižymi ligi šiol nebuvusiu naujumu.

Tėv. Fransen kalba ir apie kitą mūsų sąžinę formuojantį veiksnį, būtent. Bažnyčios mokslą, jos įstatymus ar įsakymus: "Nėra abejonės, kad tie įstatymai yra leidžiami Dievo vardu ir paremti realiu Bažnyčios paskirties autoritetu." Bažnyčios įstatymai atstovauja aukščiausią valdžią Dievo tautai. Tačiau būdas arba priemonės, kuriais Bažnyčia naudojasi, būtent, įstatymai, yra žmo-

giškas įrankis, t. y. nelaisvas nuo įvairių šios priemonės netobulybių. Joks įstatymas negali būti toks visuotinis, toks tobulas, toks tikslus, kad atitiktų visas, ne kartą labai susipainiojusias, atskiro žmogaus šeimos ar tautos situacijas. Dėl to raidiškas įstatymo pritaikymas, neatsižvelgiant į visas esamas aplinkybes, gali veikti net priešingai tam tikslui, kuriam įstatymas buvo išleistas.

Šalia to, įstatymas yra visada praeities padaras, suformuluotas, pasiremiant dar senesnės praeities patirtimi. Kai tuo tarpu mūsų veikimas iš esmės yra nukreiptas į ateitį, nes jis kuria ateitį. Turint prieš akis šias tiesas, negalima mūsų sąžinėse balso suplakti su jokiais įstatymais, net su Bažnyčios. Tačiau tai nereiškia, kad Bažnyčios įstatymai mums nevadovautų ir mums negaliotų.

Juo toliau, juo labiau darosi realus atvejis, kad atsirastų žmonių, kurie, savo sąžinės skatinami, apsispręstų veikti taip, kad jų veikimo nebus galima suderinti su galiojančiais įstatymais. Tačiau, kas apsispręstų šitokiam veikimui, tas turi būti pasirengęs priimti bažnytinės organizacijos sankcijas. Štai, koks kunigas, žinodamas savo susipainiojusius santykius su kai kuriais asmenimis ir jausdamas, kad tai nesiderina su jo einamomis pareigomis, gali savo sąžinėje apsispręsti liautis ejęs kunigo pareigas ir įsijungti šeimos gyvenimui. Tai jis gali padaryti, eidamas savo sąžinės balsu, kaip tai pvz. padarė Anglijoje Davis. Tačiau jis turi skaitytis su tuo, kad Bažnyčios įstatymai jam pritaikys tokias sankcijas, kurios yra pramatos ir dar neatšauktos.

Mes gyvename laikus, kuriuos, gal būt, kas kada nors pavadins individualios krikščioniškos sąžinės pabudimo laikais. Ligi šiol katalikiška sąžinė buvo gerai suvienodinta. Iš to buvo daug gero. Tačiau iš to yra ir pavojų. Yra klaida manyti, kad vienos sąžinės sprendimas gali tiktai visoms situacijoms ir visiems laikams. Tiesa, kad, pripažįstant daugiau laisvės individualiam apsisprendimui, Bažnyčioje pasidaro daug netvarkos. Tačiau ar negalima tikėtis, kad, išryškinant šį apsisprendimą, Bažnyčios gyvenimas bus praturtintas naujais žygiais, darbais ir kūriniais?

Zita Sodeikienė. METAFIZINĖ IŠRAIŠKA. "Mes lygiagrečiai plečiamės ir į fizinės erdves, ir į vidines plotmes. Ieškome kuo gilesnio sąlyčio su metafizine realybe; norime ją perkelti savo asmeniškoniui būtin. Atsiduriame abstrakčių sąvokų ir jų besikryžiuojančių santykiavimų plotmėje".

PAKRIKŠTYTOJO DIDYBĖ KRISTUJE

Antrojo Vatikano susirinkimo temomis - 7

ALFONSAS GRAUSLYS

Net nesigilindami į šv. Povilo laiškus Naujajame Testamente, negalime nepastebėti, kad nieko kito jis tenai taip nepabrėžia, kaip tą gilų artimybės ryšį tarp krikščionio ir Kristaus. Tą glaudžią artimybę net 160 kartų suminėdamas, apaštalas ją vaizduoja tartum dvasinę atmosferą, kurion per krikštą patekęs krikščionis pradeda Kristumi gyventi, virsdamas, pirmųjų amžių Bažnyčios Tėvų palyginimu, "antruoju Kristumi". Ši krikščionio — Kristaus artimybė yra viena pirmųjų besikuriančios krikščionių teologijos tiesų, kuri labiausiai pagrindžia krikščionio didybę.

Šioje straipsnių eilėje reikia svarstyti krikštą pagrįstą krikščionio didybę, nes II Vatikano dokumentai, ugdydami šią didybės sąmonę, daug kartų prisimena krikštą ir jo vaidmenį krikščionio gyvenime. *Didybė ipareigoja*. Žinodama šios tiesos psichologiškai pedagoginę bei gyvenimišką vertę. Bažnyčia nori, kad mes didžiutumą krikščionybėje ir ją brangintume, nes, tik tokios nuotaikos vedini, mes norėsime virsti pilnutiniais krikščioniais. Tai pasiekti reikia pažinti tą iš krikšto trykstančią šviesą, kuri ir krikščionio buvimą supa atspindžiu tos aureolės, kuria Taboro kalne suspindėjo atsimainiusio Kristaus veidas.

KRIKŠTO MALONĖS GAUSUMAS

Išganytojas yra sakęs: "Atėjau, kad turėtų gyvenimo ir apščiau turėtų" (Jon. 10, 10). Tas gyvenimas teikiamas jo įsteigtų ir mums paliktų sakramentų dėka, per kuriuos jo kruvinos kryžiaus kančios nuopelnu mes gauname atleidžiančią, gydančią, padedančią ir mus pašventinančią Dievo malonę. Tų septynių sakramentų tarpe di-

džiausias ir svarbiausias yra krikštas, tas pirmasis susitikimas su Kristumi, per kurį mes užmezgame ryšį su juo ir gauname dieviškąjį gyvenimą. Visi kiti sakramentai stovi tos dieviškosios antgamtinės gyvybės sargyboje, ar tai ją palaikydami bei maitindami, ar ją prarastą atgaudami, ar pagaliau, ją remdamies, padėdami atlikti krikščioniško gyvenimo pareigas. Pagaliau, visi kiti sakramentai tegali būti imami tik pakrikštytųjų ir tikinčiųjų; tik jiems ir tėra vaisingi. Tik per krikšto duris mes įžengiame į tą krikščionybės lobyną, kuriame randame Jėzų Kristų ir "jame... pasidarome turtingi visa kuo" (1 Kor. 1, 5), nes tuo "Šventosios Dvasios atgimdymo ir atnaujinimo apiplovimu jos jis išliejo apščiai per mūsų Išganytoją Jėzų Kristų" (Tit. 3, 5-6).

Krikšto vandeniui suvilgius žmogaus galvą Švč. Trejybės vardu (o, pagal N. Cabasilą, krikšto vanduo turi Kristaus kraujo vertę), įvyksta tas naujas dvasinis gimimas iš vandens ir Šv. Dvasios, apie kurį Kristus yra kalbėjęs Nikodemui (Jon. 3). Tai gimimas iš Dievo, kuriuo mūsų fizinė gyvybė praturtinama dievišku malonės gyvenimu, kuris, mus pašventindamas, apvalo nuo bet kurio nuodėmės susitepimo. Kadangi tasai pašventinimas, kaip ir kiekviena antgamtinė Dievo malonė, mums suteikiama Dievo Sūnaus įsikūnijimo ir jo kančios už mus dėka, tai šią krikšto malonę iš Kristaus kildindamas, šv. Povilas sako, kad, panardyti krikšto vandenin, mes pasineriame drauge su Kristumi jo mirtyje ir draug su juo, prisikėlusiu, prisikeliame naujam gyvenimui. Kalbant šio apaštalo žodžiais, per krikštą palaidojamas senasis nuodėmingas žmogus — juo nusivelkama ir apsivelkama Jėzumi.

Krikšto metu įvyksta tasai pakrikštytojo supanašėjimas su Kristumi, kuris pasakė:

"Aš vynmedis, jūs vynmedžio šakelės" (Jon. 15, 5). Kaip visame vynmedyje teka tos pačios sultys, taip ir per krikštą žmogus sukristinamas, nes gauna, kad ir skirtingo laipsnio, dieviškąjį gyvenimą, kuriuo gyvena Kristus. Kalbant šv. Povilo žodžiais, per krikštą tampame Dievo vaikais, taigi Kristaus broliais ir seserimis, nes, anot šio apaštalo, Kristus yra "pirmgimis daugelio brolių tarpe" (Rom. 8, 29).

Mūsų krikšto metu mums, kad ir perkelta prasme, pritaikytini Kristui jo krikšto metu pasakyti žodžiai: "Tas yra mano mylimasis Sūnus, kurį aš sau pamėgau" (Mat. 3, 17). Tuo būdu mūsų visų krikšto metu, tam tikra prasme, Kristus pasidaugina: per krikštą mes virstame jo kopijomis.

Nenuostabu, kad šv. Povilas, kalbėdamas apie krikščionis, sako, kad juos Dievas "iš anksto paskyrė, kad jie būtų tos pačios išvaizdos, kaip jo Sūnaus paveikslas" (Rom. 8, 29). Šia tiesa pirmais krikščionybės amžiais taip giliai buvo tikima, kad "Tėve mūsų" malda mokė ir leido kalbėti tik pakrikštytiems.

Šitas mūsų visų per krikštą įsikūnijimas (Efez. 1, 5) yra pagrindinis krikščioniško džiaugsmo šaltinis. Todėl apaštalas galėjo sakyti "gavote ne vergystės dvasią, kad jums vėl reiktų bijoti, bet gavote išūnystės dvasią" (Rom. 8, 15). Kristaus evangelija, linksmoji naujiena, virsta tikrove, ir todėl taip džiaugiasi apaštalas: "Žiūrėkite, kokią meilę Tėvas mums suteikė, kad mes vadinamės Dievo vaikais ir esame" (1 Jon. 3, 1).

Iš šitos krikštu įgytos Dievo vaikystės kyla visa mūsų artimybė su Dievu ir Kristumi. Apie pakrikštytuosius galima sakyti: "Jūs jau nebesate svetimi ir atėjūnai; jūs esate piliečiai drauge su šventaisiais ir Dievo įnamiai, atstatyti ant apaštalų ir pranašų pamato, pačiam Jėzui Kristui esant vyriausiuoju kertiniu akmeniu" (Efez. 2, 19-20). Todėl ir Mistinio Kristaus Kūno organizme, Kristaus Bažnyčioje, pakrikštytieji yra to Kūno nariai, o viso Kūno galva yra Kristus.

Tą artimybę tarp pakrikštytųjų ir Kristaus norėdamas vis labiau įdiegti tikinčiųjų sąmonėn, šv. Povilas gretina įvairius pakrikštytojo gyvenimo momentus su Kris-

taus gyvenimo epizodais: su Kristumi drauge kenčiame, drauge esame persekiojami, kryžiuojami, drauge būsime pašlovinti... Šitokiam pakrikštytųjų ir Kristaus tapatinimui pagrindą davė paties Kristaus pasirodymas šv. Povilui. Kai, dar būdamas krikščionių priešu ir vadinamas Saulium, šv. Povilas vyko Damaskan suiminėti krikščionių, slaptingos šviesos parblokštas, jis išgirdo balsą: "Sauliau, Sauliau, kam mane persekioji?" (Apd. 9, 4-5). Tuo būdu pats Kristus save sutapatino su krikščioniais. Todėl, atsivertęs ir tapęs krikščioniu, to tapatumo su Kristumi sąmonę išgyvendamas, šv. Povilas galėjo ištarti: "Aš esu su Kristumi prikaltas ant kryžiaus. Esu gyvas, tačiau jau nebe aš, bet yra gyvas manyje Kristus" (Gal. 2, 19-20).

Bažnyčia visada džiaugėsi šia Kristaus artimybė, atsiradusia krikšto metu. Apaštalas kvietė pakrikštytuosius džiaugsmingai išgyventi tą artumą su juo, kuris buvo sakęs: "Aš pasaulio šviesa" (Jon. 8, 12): Kitados jūs buvote tamsybė, dabar esate šviesa Viešpatyje" (Efez. 5, 8). Šviesa gi yra ne tik tiesos, bet ir džiaugsmo simbolis, jau nekalbant apie tai, kad džiaugsmas galimas tik gyvenant tiesa, kuri tą ayvenimą praturtina, jį įprasmindama. Ir šv. Augustinas kvietė tikinčiuosius džiaugtis: "Mes pasidarėme ne tik krikščioniais, bet virtome Kristumi. Džiaukimės ir būkim dėkingi. Supraskime mums suteiktą Dievo malonę; mes pasidarėme Kristumi".

Tą džiaugsmingą nuotaiką dėl įtikėjusių į Kristų bei krikštą su juo draug naujam gyvenimui prisikėlusių Bažnyčia ypač išgyvena velykiniu laikotarpiu.

Pradedant pirmaisiais krikščionybės amžiais, Velykų naktį būdavo krikštijami suaugusieji katechumenai (kandidatai krikštui ruošiami per visą gavėnią). Tuo būdu Kristaus prisikėlimo minėjimo džiaugsmas jungdavosi su per krikštą atgimusiųjų bei visos naujais nariais padaugėjusios krikščionių bendruomenės džiaugsmu.

Norėdama, kad niekada nepamirštume krikšto malonės gausumo, Bažnyčia sekmadieniais prieš pagrindines Mišias žmones pašlaksto vandeniu, primindama mums mūsų krikštą. Didžiojo šeštadienio vakarą.

pašventinus krikšto vandenį, visi tikintieji atnaujina krikšto įžadus.

KRIKŠČIONIŠKO GYVENIMO KONSTITUCIJA

Pagal apaštalų mokslą apie krikštą, įvairiais atžvilgiais įpareigojanti pakrikštytąjį, krikštas virsta krikščioniško gyvenimo konstitucija. Krikšto malonė yra krikščioniško gyvenimo programa.

Kiekviena didybė įpareigoja. Ne kitaip yra ir su antgamtine didybe Kristuje. Jei krikštu, kaip matėme, krikščionys yra taip glaudžiai sujungti su Kristumi, tai šiuo ryšiu — taigi ir Kristumi — turi dvelkti ir krikščioniškas gyvenimas, kuris yra atsiliepiamas į krikšto malonę. Krikštas įpareigoja žmogų gyventi tuo, kas jis yra. Pasidaręs šventas krikšto gavimu, jis dar turi rūpintis tą šventumą įrodyti tolimesniu gyvenimu. Anot Išganytojo, reikia, kad "šviesa šviesų" (Mat. 5, 16). Išrinktiesiems apaštalams ištartas Kristaus kvietimas jį sekti taikomas visiems jų krikšto metu.

Žvelgdami į apaštalų skelbiamus krikšto įpareigojimus, negalime nepastebėti tų įpareigojimų pagrindo. Tas pagrindas yra priklausomybė Kristui. Per krikštą įjungti į Kristų, pasidarėme jo nuosavybe. Tik prisiminkime šv. Povilo įspėjimą: "Ar jūs nežinote, kad... nebesate savo pačių? Nes jūs esate nupirkti didele kaina" (1 Kor. 6, 19-20). Toji kaina — tai Kristaus kraujas! Šiuo įspėjimu apaštalas norėjo pasakyti, kad krikščionis negali savo gyvenime vadovautis užgaidomis ir savimeile. Būdamas priklausomas, jis turi skaitytis su tuo, kam jis priklauso. Kitame savo laiške tas pats apaštalas sako: "Nė vienas iš mūsų negyvena sau ir nė vienas sau nemiršta. Nes ar gyvi esame, gyvi esame Viešpačiui, ar mirštame, Viešpačiui mirštame. Taigi, ar esame gyvi, ar mirštame, mes esame Viešpaties" (Rom. 14, 7-8).

Juk ir tasai Bažnyčios mokslas apie tą neišdildomą krikšte gaunamą dvasinį charakterį (antspaudą ar ženklą), kuris krikščionį formuoja Kristaus panašumu, yra tos krikščionio priklausomybės Kristui išraiška.

Gyventi krikščioniškai mus skatina krikšto įžadai, kad ir krikšto tėvų padaryti mūsų

vardu. Tie įžadai yra sudaryta su Dievu sutartis, kurios branduolys yra "pasilikti Kristuje" (šv. Augustinas). Juk ir krikščioniško šventumo esmė, yra ištikimybė krikšto įžadams. Todėl pirmais krikščionybės amžiais krikščionys buvo vadinami dar *fideles*, ištikimieji.

Krikšto įsipareigojime glūdi du dalykai: atsižadėjimas nuodėmės ir gyvenimas Dievui. Tas nuodėmės principinis atsisakymas šv. Povilo dažnai vadinamas "mirimu nuodėmei": "Senasis mūsų žmogus yra drauge prikaltas ant kryžiaus, kad būtų sunaikintas nuodėmingas kūnas ir kad mes daugiau nebevergautumėm nuodėmei... laikykite save mirusiais nuodėmei..." (Rom. 6).

Per krikštą atsižadame nuodėmės, kad gyventume Dievui. Jei po to sunkiai nusidedame, tai atgailos sakramentas, kai kurių Bažnyčios Tėvų vadinamas antruoju krikštu, tą prarastą dievišką gyvenimą gražina, o eucharistinė duona jį vėl maitina ir stiprina. Krikštas įpareigoja vis labiau mirti nuodėmei, vis giliau gyventi dievišku gyvenimu. Todėl ir Bažnyčia, Didįjį Šeštadienį šventindama krikšto vandenį, maldauja, kad "iš tyrų šio dieviškojo šaltinio versmių gimtų šventai pradėta ir naujai atgimusi dangiška giminė..."

Krikštas, pagal šv. Povilą, yra naujo gyvenimo pradžia. "Jei kas yra Kristuje, tas yra naujas sutvėrimas; kas buvo sena, praėjo; štai visa pasidarė nauja" (2 Kor. 5, 17). Tą pakrikštytojo gyvenimo naujumą išreiškdamas. Bažnyčia, pirmaisiais amžiais, kai buvo krikštyjami suaugusieji, jų seną vardą pakeisdavo nauju, krikščionišku. Tas krikštu prasidėjęs naujumas yra "prisikėlimas su Kristumi". Todėl apaštalas ragina: "Jei jūs prisikėlėte drauge su Kristumi, ieškokite ir pamėkite, kas yra aukštai, o ne kas žemėje" (Kol. 3, 1-2).

Šv. Povilas visuose savo laiškuose pirmiesiems krikščionims prašo ir maldauja gyventi tuo gyvenimu, kurį jie gavo krikštu. Laiškuose efeziečiams: "Maldauju jus elgtis, kaip verta to pašaukimo, į kurį jūs esate pašaukti... Prisiektinai prašau Viešpačiui: Nebesielkite jau, kaip elgiasi pagonyš... ir apsilvirkite nauju žmogumi, kuris sutvertas pagal Dievą teisybėje ir tiesos šventume"

(4, 1; 4, 17 ir toliau). Laiške kolosiečiams: "Nesiliaujame meldęsi už jus ir prašę..., kad elgtumėtės taip, kaip verta Dievo... apsivilkite jūs, kaip Dievo išrinktieji, šventieji ir mylimieji, širdingu gailestingumu, malonin-gumu, nuolankumu, kuklumu, ir kantru-mu..." (1, 9-10; 3, 12).

Juk ir II Vatikano dekretas "Apie misiji-nę Bažnyčios veiklą" sako, kad "visi krikš-čionys, kur jie bebūtų, savo gyvenimo pa-vyzdžiu bei žodžio liudijimu privalo taip ro-dyti naują žmogų, kuriuo jie tapo krikšto metu..., kad visi kiti, matydami jų gerus dar-bus, garbintų Tėvą..."

Kiekviena Dievo malonė — taigi, ir krikš-to — reikalinga bendradarbiavimo su ja. Be geros valios krikštu įdiegti teologinių dorybių — tikėjimo, vilties ir meilės — die-gai neišsivystys. Be kovojimo prieš piklą nebus nuslopintos blogio sėklos. Tad reikia nuolat ugdyti krikštu įgytos garbingos di-dybės sąmoningumą, kuris padėtų atsispir-ti piktam. Reikia krikščioniško auklėjimo bei krikščioniškos aplinkos, kad, maldos bei Dievo pagalbos gaivinami, pakrikštyti krikščioniškai subręstų.

KRIKŠTAS II VATIKANO DOKUMENTUOSE

II Vatikano Susirinkimas — kaip matome iš jo paskelbtų dokumentų — didelio dėme-sio teikia krikštui.

Šventosios Liturgijos konstitucija skelbia apie naujų prasmingesnių krikšto apeigų sukūrimą ir idėją į Romos mišiologą naujų Mišių "suteikiant krikštą". Atrodo, kad iškil-mingesnis krikštas bus ateity teikiamas Mi-šių metu. Ši konstitucija naujai atkuria ir pirmųjų amžių katechumenatą, pasiruošimo laikotarpį nekrikštytiems suaugusiems krikštui paruošti. Tai ypač turės didelės reikšmės misijų kraštuose. Kadangi gavėnia jau senovėje buvo suaugusiųjų paruošimo krikštui laikas, tai dabartiniu šios konstitu-cijos parėdymu, šalia atgailos nuotakų ga-vėnios liturgijoje turės labiau pasireikšti ir krikšto motyvai.

Ekumenizmo dekrete skelbiama, kad ir krikščionys nekatalikai krikštu "yra įjungti į Kristų" ir todėl svarbiausiam krikščiony-bės momente mes visi esame labai artimi.

Anot šio dekreto, "krikštas yra sakramenti-nės vienybės ryšys tarp visų, kurie juo at-gimė". Krikštas yra visų pakrikštytųjų eku-meninio bendravimo rimčiausias pagrindas ir jų visų susiderinimo stipriausia viltis.

Tinkamo vienuolinio gyvenimo atsinauji-nimo dekrete sakoma, kad vienuolio tobulu-mo ir pasiaukojimo Dievui šaknys yra krikš-te, kuriame mirštama nuodėmėi gyventi Dievui. Įžadai tuos krikšto įsipareigojimus padeda geriau įvykdyti. Todėl vienuolinio gyvenimo sąvoka, dekreto žodžiais tariant, yra "ypatingas savęs pašventimas, giliai išsaknijęs krikšto konsekracijoje ir pilniau ją išreiškias".

Bet svarbiausia, kas randama II Vatika-no moksle apie krikštą, yra *Šventosios Li-turgijos* konstitucijoje (o taip pat ir kituose II Vatikano raštuose) skelbiama visų krikš-čionių krikštu pagrįsta lygybė. Šita lygybė yra drauge ir visų krikščionių lygios didy-bės pagrindas. Juk nėra ir negali būti aukš-tesnės garbės krikščionybėje už krikštu įsi-jungimą į Kristų ir jame buvimą. Todėl, anot II Vatikano mokslo, nėra krikščionybė-jė klasių nei kastų, nėra aukštesnės ar že-mesnės rūšies krikščionių. Visi šaukiami krikštu siekti aukštos tobulybės ir šventu-mo. Krikštu įvyksta šv. Povilo žodžiai: "Ku-rie tik esate pakrikštyti Kristuje, tie apsivil-kote Kristumi. Čia nebėra nei žydo, nei graiko, nei moteriškės; nes jūs visi esate vienas Kristuje Jėzuje" (Gal. 3, 27-28). Tais tvirtinimais jokių būdu nepaneigiama labai aukštų Kristaus norimų hierarchinių pareigų Bažnyčios gyvenime garbingumo bei būti-numo, tačiau ir jos tėra tik žvaigždės, kurios blanksta prieš tą saulę — Jėzų.

Tad ar dėl tų visų minčių apie krikštą neatrodo mums nenormali ta padėtis, kad pakrikštytieji kasmet švenčia savo vardines ar gimimo dieną, bet visai nemini ir net neprisimena savo krikšto dienos, metinės su-kakties?! Kaip reikšmingas šiuo atžvilgiu yra R. Plus, S. J., išpėjimas: "Buvome nesą-moningi, kai buvome krikštijami. Saugoki-mės nepasilikti tokiais visada. Nežinodami to, ką mes gauname, nepasilikime amžinai nežinantys to, ką esame gavę. Jei sakra-mentas buvo mums suteiktas be mūsų, ne-gyvenkime taip, tartum būtume be jo".

ŠYPSANTIS

VAIKAI IR JŲ TĖVAI

PUIKUS PRIEAUGLIS

Statistikos įstaigos valdininkas, gatvėje pamatęs tukterėjusią moterį, dvigubame vežimėlyje stumiančią du kūdikius ir šalia savęs besivedančią dar 8 vaikučius, klausia, kiek iš viso jos šeima turinti vaikų.

Moteris, atsitiesdama ir į priejuostę šluostydama rankas, pradeda porinti:

— Čia ne visi. Mes dar turime Agutę, Daratėlę, Petriuką, Matuką, Barbutę, Pauliuką, Sebastijonėlį, Verutę...

— Mane domina tik skaičiai prieauglio, bet ne vardai, — pertraukia ją valdininkas.

— Skaičiai? — nuoširdžiai nustemba daugia vaikė motina. — Mes skaičiais vaikų nežymime; mums dar vardų užtenka...

DARANT NUOTRAUKĄ

Prekybininkui, norinčiam su sūnum studentu nusifotografuoti, fotografas siūlo atsisėsti, o už jo stovinčiam sūnui — uždėti jam ranką ant peties.

— Geriau tegu savo ranką įdeda į mano kišene, tai natūraliau atrodys, — pataisė prekybininkas.

MOTINA IR SŪNUS

Vienas milijoninio tiražo amerikiečių laikraštis paskelbė motinos laišką, kuriame ji pateikė savo sūnaus už šeimyninius patarnavimus

jai išrašytą sąskaitą, kurią jis jai pakišęs po lėkšte pusryčių metu:

“Puodukų išmazgojimas — 25 centai; lapų sugrėbimas darže — \$1; šaligatvio nušlavimas — \$1; viso — \$2.25”.

Kitą rytą motina, prieš sūneliui paduodama pusryčius, po jo lėkšte padėjusi raštelį su pastaba: “Virimas, gaminimas, darbas — nemokamai”.

Sūnus neparašė nieko, o vėliau paklaustas atsakė: “Dirbk tam, kas užmoka”.

GALVOJANTIS JAUNIMAS

Mažametis amerikietis vis neduoda savo tėvui ramybės, prašydamas nupirkti jam automatinį pistoletą. Nebepakęsdamas tų prašymų, tėvas pagaliau griežtai sako:

— Kol aš būsiu šeimos galva, tai automato tu negausi.

— Tėte, — sako vaikas, — kai aš turėsiu automatinį pistoletą, tai tu iškart nebebūsi šeimos galva.

ABU TOKIE

Motina į mokytojo pasakymą, kad jos mažasis Jurgiukas yra labai protingas vaikas, bet jis kartu ir sunkiai suvaldomas pramušgalvis:

— Prašau jį tvarkyti, pone mokytojau, kaip jums patinka, nes man užtenka bėdos, tvarkant jo tėvą.

Parinko Pr. Alš.

MOTERŲ TEISĖS

Prieš 50 metų buvo pataisyta JAV konstitucija ir leista moterims balsuoti. Šioji sukaktis, deja, Amerikoje visiškai neseniai praėjo tarytum nepastebėta. Tik vienas to krašto laikraštis įsidėjo nuotrauką su moterimis ir jų nešamais plakatais bei vėliavomis ir įrašo apačioje:

“Sufražistės 72 metus įtikinėjo amerikiečius, kad ir moterys turi turėti tokias pačias balsavimo teises, kaip ir vyrai”.

Apačioj vis dėlto, laikraštis priduria: “Yra vyrų, kurie dar ir šiandien gailisi moterims padaryta tokia didele nuolaida”.

Algimanto Kezio, S. J., nuotrauka

AKIRAČIAI

GAIRĖS POZITYVIOM DISKUSIJOM

Nuomonė kaip svarstyti V. Noreikos koncerto ir kitų panašių įvykių naudą ar nenaudą lietuvių išeivių visuomenei

Nesiūlydamas jokios savo asmeninės nuomonės V. Noreikos koncertų reikalui, norėčiau iškelti pagrindinę būtinybę bet kokiam lietuviškam reikalui pozityviai pasitarnaujančiom diskusijom.

V. Noreikos koncertai yra įvykęs faktas. Tai turėtų žymiai palengvinti nuoširdų šito įvykio analizavimą dėl padarytos ar nepadarytos žalos mūsų lietuviško reikalo atžvilgiu.

Kaip visiems mums žinoma, šiuo atveju mūsų visuomenėje yra susidariusios dvi visiškai skirtingos nuomonės. Apytikriai apibūdinus, jos būtų tokios: 1. Šitų koncertų organizavimas ir juose apsilankymas yra mūsų lietuviškam reikalui pakenkęs, todėl smerktinas ir daugiau nekartotinas. 2. Jokios žalos mūsų lietuviškoms aspiracijoms nėra padaryta. Dalis mūsų visuomenės turėjo progą pasidžiaugti lietuvių solisto aukšto lygio koncertu. Tad jis neduoda jokios progos pasmerkti rengėjų ir lankytojų nusikaltimu tautiniam reikalui.

Šiuo atveju, norint kaltinančiąją nuomonę įrodyti esant teisinga, argumentuojant reiktų nenuklysti nuo tikslų ir galimų įrodyti faktų apie patį įvykį. Svarstymuose koncentruotis tik apie šitą įvykusį specifinį atvejį. Šitą įvykį vertinant, turėtų būti aiškiai išskirta mūsų mums patiems pasidaryta žala dėl nevisada naudingų ir taktiškų diskusijų atsiradimo tiek spaudoje, tiek įvairiuose subuvimuose. Nepriejimas prie vienodos nuomonės neturėtų būti automatiškai skaitomas neigiamu reiškiniu. Jeigu šitas nuomonių skirtumas, dėl netobulų diskusijų, mėgina išvirsti į mūsų skaldymąsi, tai dar jokių būdu netampa argumentu pasmerkti tų koncertų ruošėjus ar jų lankytojus. Šiuo atveju, diskusijos, toleruojančios ir priešingą nuomonę, jokių būdu nebūtų nei mūsų visuomenės skaldžiusios, nei pakenkusios lietuviškoms aspiracijoms.

Kiekvienas, mėginąs įrodyti šitų koncertų padarytą žalą, turėtų žvelgti į pagrindinį klausimą:

pirmiausia, kiek padaryta žalos mūsų oficialiai Lietuvos laisvinimo bylai, ir antra, kiek ir kokia žala padaryta mūsų visuomenei, kuri tuos koncertus išgirdo arba nenorėjo jų išgirsti. Ar mūsų visuomenės dalies keleto valandų malonumas nėra per aukšta kaina, sumokėta mūsų lietuviškų reikalų sąskaiton? Ar reikalinga būtų ateityje šitokių parengimų vengti, ar griežtai jų atsisakyti?

Diskusijose pagrindinis principas turėtų būti aiškių argumentų pateikimas. Nepasisavinti monopolio teisingai nuomonei atstovauti prieš kitaip šituo klausimu įsitikinusius. Negalima savo nuomonei pritariančius automatiškai vadinti protingais, patriotais ir t.t., o kitaip galvojančius tuoj pat pasmerkti kaip kvailius ir nepatriotus.

Diskusijoms teigiamai nepasitarnauja paraleliniai sutapatinimai panašių, o kartais ir esmėje nieko bendro neturinčių, atvejų, pvz. Lietuvon siuntinių siuntimas ar paskirų asmenų lankymasis Lietuvon ar iš Lietuvos. Tiek siuntiniai, tiek kelionės priklauso skirtingai kategorijai, kur nepalyginamai artimiau ir nuolatiniau žmogus yra išstatomas kontaktams su oficialiomis komunistų įstaigomis. Šitie atvejai yra nuolatinis vyksmas, todėl ir svarstymas, kiek naudos ar žalos jie mūsų lietuviškam reikalui atneš, priklauso daugiau ateities patirčiai, negu praktiškai dabar įmanomam apsisprendimui už ar prieš. Koncertas yra ir pasiliks, bent klausytojams, vienkartinis ir pripuolamas atvejis, žmogų paliekantis be jokio oficialaus kontakto su bet kokia komunistine įstaiga.

Savi pramatymai ar išvedžiojimai, pasiremiant savo patirtimi ar savo logiškais išvadomis, nėra galimi išvengti. Jie turėtų būti aiškiai pastatyti į galimų galimybių, gal būt, vertų pagalvojimui, vietą. Šitokios galimos ar įsivaizduotos galimybės nėra argumentai, kurie turėtų kitus saistyti.

Naudojimas užuominų, vietoj aiškiai pateiktinų faktų, kurias autorius pasilieka tik sau

ANAPUS

Šokių šventė išeivijoje

“Lietuvių tautinis šokis emigracijoje gyvenantiems lietuviams yra vienas būdų lietuvių bę svetur skatinti, kultūrinę veiklą toliau plėsti, gimtąjį kraštą prisiminti. Todėl ir įvairiose

Amerikos lietuvių kolonijose yra susiorganizu- vę didesnės ar mažesnės šokių grupės...

Praėjusių metų vasarą Čikagoje įvyko tre- čioji Amerikos ir Kanados lietuvių tautinių šo- kių šventė. Nors ji organizatorių pastangomis ir buvo susieta su nacionalistiniais - propagan-

vienam težinoma paslaptimi (kaip pvz. išsi- reiškimas “tikrieji tų koncertų iniciatoriai”), neturėtų rasti vietos mūsų diskusijose. Palie- kant nežinioj, apie kokius iniciatorius kalba- ma, yra lyg savotiškas skaitytojo įžaidimas, nekalbant jau apie tuos, kurie šiokių ar tokių būdu jaučiasi prisidėję prie koncertų suorga- nizavimo. Argumentavimas, kad rusai nesiun- čia solisto mūsų lietuvių palaikyti, dar ne- reiškia, kad koncerto išklausymas ar organiza- vimas automatiškai buvo žalingas lietuviškam reikalui.

Tur būt, niekuomet nebus per daug primin- ta, jog komunistai savo tikslų nėra pakeitę mū- sų tautinėms ir laisvės aspiracijoms sunaikinti. Tačiau šitas žinojimas neturėtų mūsų privesti prie panikos, kai mes net savo šešėlio pradėtu- me isteriškai bijoti ir pagal tai savo nusistaty- mą formuoti. Šitokioj mūsų nenormalioj situa- cijojej komunizmas bus pirmas, kuris šituo pasi- naudos mus suskaldyti ir sunaikinti. Prie šito- kio mūsų sunaikinimo, mano nuomone, bus daugiausia prisidėję tie, kurie priešingos nuo- monės asmenis be jokių aiškiai turimų faktų pradės prilyginti tautinių reikalų išdavikams. Tas pačias priemones ir su tais pačiais rezulta- tais gali naudoti (ir, be abejo, naudoja) mūsų tarpe esą provokatoriai, prisistatą ypatingai kietais ir bekompromisiniais patriotais.

Didžiulė atsarga turėtų būti naudojama laikraščių redakcijose, radijų valandėlėse ir or- ganizacijų susirinkimuose. Šitos institucijos, norėdamos išsilaikyti objektyvios ir atviros įvairių nuomonių žmonėms, gali pasidaryti la-

bai efektyviais įrankiais prieš negatyvių ap- raiškų formuotojus. Niekam neturėtų būti su- teikta proga pasinaudoti šitomis institucijomis, jeigu yra bent mažiausias įtarimas, jog argu- mentuotojas, kad ir labai švelniai, savo nuomo- nei paremti naudoja ne faktus, bet savo ar jam pritariantį asmenų patriotiškumą, o savo nuo- monei priešišką nusistatymą laiko lietuviškų reikalų išdavimu. Mūsų bendros vienybės iš- laikymui reikėtų pasmerkti bet kokias viešas demonstracijas, nukreiptas kad ir prieš ma- žiausią mūsų visuomenės dalį, kol tuo reikalu nėra aiškiai ir pasmerkiančiai pasisakiusios mūsų visuomeniniam gyvenimui vadovaujan- čios pagrindinės institucijos. Viešas demonstra- vimas prieš kitokios nuomonės mūsų lietuviš- kos visuomenės dalį neturėtų iš mūsų susi- laukti jokios tolerancijos. Kol oficialiai mūsų institucijos nėra aiškiai tos ar kitos nuomonės pasmerkusios, kaip mūsų lietuviškam reikalui išdavikiškos ir netoleruotinos, niekas neturėtų vartoti demonstracijos lietuviškiems reikalams ginti.

Nuomonė, paremta kad ir iš nuoširdžiai lie- tuviškos širdies išplaukiančių jausmų, lieka tik jausmais, o ne faktais.

Nuoširdus faktų pristatymas ir priešingos nuomonės toleravimas bei nuoširdus noras ras- ti bendrą ir objektyvų sprendimą gali ir turi išlaikyti mus tvirtais ir vieningais. Mūsų lietu- viška kova reikalauja ir reikalaus stiprumo, nuoširdumo vieni kitiems ir, svarbiausia, mūsų visų vienybės.

Adolfas Šležas

diniais šūkiomis, objektyviai (šokių ratelių dalyvių bei jų vadovų dėka) atliko kultūrinį vaidmenį.

Šventėje buvo šokami šokiai, kurių daugumą sukomponavo, sceniškai sutvarkė bei paruošė masiniam atlikimui ir smulkiai aprašė respublikos liaudies artistas Juozas Lingys. Tačiau, kaip rašo JAV leidžiamas lietuvių žurnalas „Akiračiai“, niekad net trumpu žodžiu apie tai neužsiminė...“ („Kultūros Barai“, 1969 m. sausio nr.).

Moteris ir darbas

„Prieš dvidešimt metų moterys Lietuvoje sudarė daugiau kaip trečdalį visų darbininkų ir tarnautojų. Dabar, galima sakyti, kiekvienas antras dirbantysis yra moteris.

Daugelyje išsivysčiusių kapitalistinių šalių moterys sudaro apie trečdalį dirbančiųjų, o mažai ekonomiškai išsivysčiusiose šalyse jų dirba dar mažiau. Mūsų visuomenėje paprastai kiekviena moteris gali dirbti visuomenei naudingą darbą. Tačiau nereikia, kad čia nebūt jokių problemų.

Pastaruoju metu dirbančių moterų skaičius Lietuvoje augo daug sparčiau, negu vyrų. Per paskutiniuosius septynerius metus dirbančių vyrų padaugėjo 40 procentų, o moterų — net 72 procentais. Žinia, tai priklausė nuo pramonės augimo temų bei kitų socialinių - ekonominių veiksmų. Tačiau nemažą įtaką turėjo ir nepakankamas techninis progresas. Nepakankamai sparčiai kilo darbo našumas, todėl darbo rankų pareikalavimas gamyboje išaugo labiau, negu galima buvo tikėtis.

Apskritai, gera, kad moterys dirba. Blogiau, kad daugumai moterų, ypač išteklėjusioms, tenka per daug dirbti. Be to, moterys ne visada gauna tinkamą darbą. Visiems aišku: moters darbas gamyboje yra susijęs su jos darbu namuose. Nuo to, ką ji veikia namuose, priklauso jos darbo našumas, kvalifikacijos kėlimas. Ant ra vertus, darbo sąlygos gamyboje atsiliepią jos darbui namuose. Sociologiniai tyrimai rodo: Lietuvos moters darbas buityje jos darbo dieną paprastai prailgina 4-5 valandomis. Reikia sutikti su sociologų išvadomis: moterys į gamybą įtraukiamos sparčiau, negu kad plečiasi buitinis gyventojų aptarnavimas, palengvinami namų ruošos darbai. Spauloje jau buvo ne kartą rašyta, kad šiais klausimais reikia susirūpinti...

Spauloje plačiai nušviečiami moterų gamybiniai laimėjimai ir lygiateisiškumas darbe. Tačiau kartais moterų lygiateisiškumas suprantamas neteisingai. Atseit, jeigu teisės lygios,

tai moterys turi dirbti tuos pačius darbus, kaip ir vyrai. Tarybiniai įstatymai saugo moteris nuo sunkių ir kenksmingų darbų, o medicinos darbuotojai ir profsąjungos nekreipia į tai dėmesio.

A. Bimba savo knygoje „Klesti Nemuno kraštas“, šviesiomis spalvomis vaizduodamas šiandieninį Lietuvos gyvenimą, kritiškai pastebėjo: „Man nepatiko, kai pamačiau moteris, dar tebedirbančias sunkius fizinius darbus (statybose, prie kelių tiesimo, sunkioje pramonėje ir t. t.)“ („Švyturys“, 1969 m. kovo mėn. Nr. 6).

Įstatyme, tu visagalis?

„Įstatyme, tu visagalis?“ Šia tema „Švyturys“ buvo prarastos diskusijos. Štai keletas ištraukų:

„Ar įstatymas visagalis? Įdomų klausimą iškėlėte. Tai socialistinio teisėtumo klausimas. Tačiau visų teisėtumo problemų čia neapimsime. Pasvarstykime, kaip vykdomi darbo įstatymai? Tai liečia kiekvieną. Tiesa, nelaimingų atsitikimų gamyboje sumažėjo, bet jų yra. Nuo 1956 metų dvigubai sumažėjo neteisėtų atleidimų iš darbo...“

„Bet neteisėtų atleidimų yra, yra ir nelaimingų atsitikimų, ir mirties atvejų gamyboje. Darbo drausmė taip pat neideali... Daugelis įmonių vadovų ir visuomeninių organizacijų kreipia per mažą dėmesio šiems reikalams...“

„Mes turime pretenzijų prokuratūrai, kad ji kartais neranda kaltininkų, dėl kurių įvyksta nelaimingi atsitikimai. Tiriant tokius atsitikimus, paaiškėja, kad vietoje nebūna inžinierių“.

„... Turime sanitarinių žinių propagandos centrą. Labai gerai — sveikata didžiausias žmogaus turtas. O juridinių žinių propagandos centras? Tokio nėra, nors žmonės ir nusižengia, ir nusikalsta“ („Švyturys“, 1969 m. sausio mėn.; nr. 1.).

Ir vynu, ir degtinės

„Praėjusiais metais kiekvienas mūsų respublikos gyventojas vidutiniškai išgėrė 8,87 litro degtinės ir jos gaminių (likerių, trauktinių ir kt.). Daug ar mažai? Palyginkime su kitais. Pavyzdžiui, kiekvienas prancūzas išgėrė kelis kartus daugiau alkoholio už mus, tačiau degtinės jis išgėrė daug mažiau. Kiekvienas anglas, kiekvienas italas, palyginti su mūsų respublikos gyventoju, taip pat išgėrė daugiau alkoholio, bet degtinės — žymiai mažiau.

Prancūzai, anglai, italai geria vyną, o mes (Nukelta į 228 puslapį.)

KAIP JIEDU VEDEŲ SUTARS?...

Naudingi klausimai su atsakymais

Vedusiųjų žmonių būdas, temperamentas ir polinkiai turi didelės reikšmės jų sugyvenimui: jei jie kryžiuojasi, kyla daug nesutarimų; jei jie derinasi ir vienas kitą papildo, sugyvenimas įmanomas ar net malonus. Psichologai yra nustatę tam tikras bendras gaires, kas su kuo tokiame sugyvenime tinka, kas ne. Nors piršlių amžius jau kaip ir pasibaigė (ir ima atsirasti kompiuterinių "piršlių"), tačiau bandykite jais čia dėl įdomumo pabūti ir atsakykite į pateltus klausimus.

1. Ar introvertas (ramaus būdo, savo dėmesį daugiau vidun kreipiąs) yra laimingesnis su kitu į save panašiu asmeniu, ar ne?
2. Ar išlaidus vyras su išlaidžla žmona bus laimingas, ar nelaimingas?
3. Ar karšto temperamento asmuo turėtų rinktis panašaus temperamento asmenį gyvenimo partneriu?

4. Kas geriau yra, ar kad žmona labiau išsilavinusi ir iš aukštesnės socialinės klasės, ar vyras?

5. Žiūrint į tvarkos palaikymą, kuri pora būtų laimingesnė: ar toji, kurios abu partneriai yra vienodi (arba tvarkingi, arba netvarkingi), ar kurioj vienas būtų toks, o kitas kitoks?

6. Ar asmeniui, kuris save mažai tevertina, reikia panašiai apie save patį galvojančio gyvenimo draugo, savo geresne vertės nuovoka nesmukdančio jo dar žemiau?

7. Ar veržliam asmeniui reikia veržlaus gyvenimo partnerio, net jei abiejų siekiai būtų skirtingos srities?

8. Ar kūrybingo ir idėjų ieškančio asmens didesnei laimei reikia asmens, kuris kartu ieškotų?

(Atsakymai su paaiškinimais — 228 psl.)

Š E I M A

Atsakymai į klausimus,

ar jiedu vedę sutars

(Klausimai 227 puslapyje.)

1. Ne, introvertui reikia ekstroverta, kad jam padarytų gyvenimą įdomesni. Du introvertai bus nuobodūs viens kitam, o du stiprūs ekstrovertai vis varžysis tarp savęs. Taip sako specialistai. Nuovoka lyg sako, kad gera kombinacija būtų, jei ir vienas ir kitas yra abiejų polinkių, kuriuos sugebama suderinti ir asmeniškai, ir vedybiniame gyvenime.
2. Nesutarimas dėl pinigų yra pirmoji priežastis, kodėl vedusieji ginčijasi. Kol jie vienodai galvoja — kol kartu džiaugiasi, pinigus leisdami arba taupydami — jie gyvenime sutars.
3. Ne. Temperamentingam asmeniui reikia ramesnio, susivaldyti sugebančio gyvenimo draugo. Jei vienas susivaldo ir nieko nesako, kivičas neužsiliepsnoja. Kitaip, ginčai gali tęstis savaitėmis.
4. Geriau, kad vyras. Keista, bet moterys yra už vyrus jautresnės dėl savo išsilavinimo ar socialinės pozicijos ir dėl to už juos labiau jaus, jei bus ištėjęs už žemiau stovinčio vyro, net jei vyras ir turi daugiau pinigų.
5. Šiuo atžvilgiu kontrastai neatneša laimės: jei kas yra tvarkingas, tam labai nemiela gyventi su netvarkingu, ir atvirkščiai — netvarkingam su tvarkingu.
6. Ne. Asmuo, kuris save mažai tevertina, jaučiasi dar prasčiau šalia kito su tokia pačia problema. Jam reikia savim pasitikinčio žmogaus, kuriuo galėtų remtis. Ir visa laimė, kad savimi pasitikinčiajam paprastai patinka turėti tą, kuris juo remiasi.
7. Ne, jei vienas turi labai tvirtą nusistatymą

ANAPUS

(iš 226 psl.)

degtinę, arba, tiksliau pasakius, visų gėrimų tarpe mūsųose dominuoja degtinė. Tai labai nenaudingas balansas.

Negalima sakyti, kad labai nemėgtume vyno, kad jis stovėtų parduotuvėse ir lauktų pirkėjo. Ne. 1959 metais, kai vynas atpigo,... pradėjome gerti, ir kiekvienas respublikos gyventojas tuomet vidutiniškai išgėrė 2,34 litro vyno. Gal atsisakėme tada degtinės? Anaipol... Augant mūsų realioms pajamoms, gėrėme daugiau ir vyno, ir degtinės..." ("Švyturys", 1969 m. vasario mėn.; 4 nr.).

ko siekti, tai antrajam reikia pamiršti savo siekimus, kad padėtų pirmajam. Kitaip, kiti pagelbininkai gali užimti jo vietą.

8. Taip, kūrybingas asmuo yra užgniaujamas asmens, kuris nesidomi naujom idėjom, naujais ieškiniais ir atradimais. Bet supraskime teisingai: pavyzdžiui, jei vienas tapo, tai antras nebūtinai turi tapyti, bet turi domėtis tapyba ir ją vertinti.

Paruošė K. T.

Ar pirkti kariškus žaislus?

Prez. Johnsonas buvo parodęs susirūpinimo amerikiečių vaikų žaidimais. Jie nebeturi savyje mokomojo elemento. Dauguma pagrįsti žiaurumu, neskoningu juokavimu ar gąsdinimu.

Šia proga kyla priešingų argumentų. Prieš pirkdami vaikui žaislą, pažvelkime į vienus ir į kitus.

Viena grupė, susidedanti iš auklėtojų ir tėvų, tvirtina, jog per daug paplitę kariniai žaislai. Juos reikia kuo greičiausiai išimti iš rinkos. Vietoj jų gaminimo, pramonininkams siūlo žaislų forma vaikams pristatyti mūsų aplinkos auklėjamąją pusę. Reikėtų pajungti gamtos apraiškas ir fizinius dėsnius, pvz. svorį ir gravitaciją, greitį ir laiką, šviesą ir šešėlius, medžiagą ir energiją, garsą ir vibraciją, optiką ir spindulius ir t. t.

Žaislai, kurie nieko nepalieka vaiko vaizduotei arba per sunkiai duodasi valdomi, supykinę vaiką, greitai nusibosta. Palieka jį visai niekuo nesidomintį.

Ir kituose kraštuose auga šis susirūpinimas. Austrijoje ir Japonijoje tėvai kovoja prieš šautuvėlius, tankus, bombonešius ir patrankas. Tėvai, pastebėję, jog vaikai, kurie, dar maži būdami, gerbė žiaurumą, užaugę jį išlieja ant kitų.

Antroji pusė, kurią reprezentuoja daugumoje žaislų gamintojai, griebiasi kitokių argumentų. Jie ginas, sakydami, kad žaislų pasaulis yra suaugusiųjų gyvenimo atspindys. Žaislai neišaukia karo. Pats karas gamina kariškus žaidimus. Panaikinkime karus, tai baigsis ir vaikų domėjimasis šautuvais. Kaip pavyzdį, jie čia duoda Sov. Rusiją. Joje kariški žaislai seniai uždrausti, tačiau agresija prieš kitas tautas tebevykdoma.

Ši grupė kaltina besipriešinančius tėvus už tai, kad jie bijo vaikams parodyti pasaulį tokį, koks jis iš tikrųjų yra. "Atimkite iš vaiko karveivius, atimkite varžybas. Atimkite iš viso bet kokį konfliktą, ir šios generacijos berniukas pasimes gyvenime", — sako jie.

KRIKŠČIONIJA

• Sekminių atsišaukimas

Visus krikščionis apjungti siekianti Pasaulio Bažnyčių Taryba įgyja vis didesnės reikšmės. Ji apima protestantus, ortodoksus, anglikonus ir kt., o nuo pernai girdisi balsai, kad ateityje ir Katalikų Bažnyčia gali į ją įstoti. Šiuo metu Vatikanas su ja bendradarbiauja ne vienoje sriberyje (bendrą komisiją), o popiežius Paulius VI ruošiasi aplankyti jos centrą Ženevoje.

Šių metų Sekminių proga PBT septyni prezidentai — patriarchas German von Serbien (Belgradas, Jugoslavija), vysk. dr. Hanns Lilje (Hannover, Vokietija), kun. dr. Daniel T. Niles (Atchuvely, Ceilonas), kun. dr. Ernest A. Payne (Pitsford, Anglija), kun. dr. John C. Smith (Niujorkas, JAV), kun. dr. William A. Visser't Hooft (Ženeva, Šveicarija) ir vysk. Alhaeus H. Zulu (Eschowe, Pietų Amerika) — išleido tokį atsišaukimą:

“Dievas atnaujina! Taip skamba ketvirtąjo Ekumeninės Bažnyčių Tarybos visuotinio susirinkimo 1968 m. šūkis Uppsaloje.

Šventoji Dvasia, kuri nuolatos veikia ir nuolatos mus stebina, mus apdovanojo nauju savosios dovanos Bažnyčiai supratimu. Naujoje šviesoje, mes išvydome Kristaus planą, kuris suveda visų laikų žmones, rases, aplinkumas ir

klases per Šventąją Dvasią į Dievo visagalinčios tėvonystės tikrą, gyvą vienetą jame pačiame.

Tai reiškia, kad mes ieškome toliau visų krikščionių vienybės, kartu iš naujo atsiduodami pasauliui su jo siekiais ir laimėjimais, neramumais ir nusivylimais. Tai kartu reiškia, kad mes, pradėdami nuo krikščionių bendruomenės, šaliname visas nuodėmes ir žmogiškas blogybes, kurios žmonijos gyvenime iškraipo patį buvimą žmogumi.

Mes naujai pajautėme savo atsakomybę. Mes turime prisidėti prie tos milijonus žmonių apimančios kovos už socialinį teisingumą ir pasaulio išvystymą. Pirmą kartą istorijoje matome, kad žmonijos visuma mus pastatė prieš naujus uždavinius, nuo kurių mes nebegalime atsitraukti. Dabar turime bendrai rūpintis, kad visi žmonės tarpusavyje pasaulio turtais atitinkamai pasinaudotų.

Mes primename visoms parapijoms ir visiems krikščionims linksma širdimi šią atsakomybę priimti, kaip įrodymą savo paklusnumo Dievui. Mes turime prisidėti prie suradimo tam reikalingos struktūros tarptautinėje ir tautinėje plotmėje. Mes — kaip bažnyčios, taip ir pavieniai — turime rasti priemonių ir būdų tautų vystymuisi pasitarnauti finansiniais įnašais, ku-

Pirmoji Komunija

Kunigų ir tėvų tarpe kyla rūpestis: kaip nustatyti, ar vaikas tinka priimti šv. Komunią, ar ne? Šiais laikais visi antro skyriaus mokinukai pradedami ruošti tam įvykiui. O ką daryti su penkerių metų mergyte, kuri moka visus poterių, gerokai katekizmo, myli Dievą ir nori jį drauge su savo tėvais priimti? Arba kaip elgtis su dešimties metų vaiku, kuris, nors ir seselių mokytas, bet vis nesupranta Komunijos reikšmės ir neturi nei mažiausio noro ją priimti?

Trumpai tariant, ar tikslu nustatyti visiems vaikams tą patį amžių, kada priimti šv. Komu-

niją? Kai kuriose parapijose ši problema taip sprendžiama: tėvai, pasitarę su kunigu, nustato, ar jų vaikas dvasiniai pribrendęs tam žingsniui, ar ne. Ne tiek svarbus pilnas supratimas, kiek pats vaiko noras ir sugebėjimas pagarbiai dalyvauti Puotoje. Tuo būdu ir mažieji gauna progos pajusti visišką Dievo artumą, o tam nepasiruošę vyresni vaikai, palaukia dar kurį laiką.

Kai kur keliama mintis, kad mažiems vaikams, kuriems išpažintį atlikti dar per sunki* ir nereikalinga, būtų leidžiama priiminėti šv. Komunią ir be jos.

Paruošė G. L

rie būtų tikroji auka. Mes kartu turime sujudinti mūsų žmonių sąžines, kad yra kenčiančių žmonių ir kad yra tinkamų galimybių šiam velniškam vargo ratui susprogdinti.

Mes tikime, kad Šv. Dvasia veikia Bažnyčioje ir pasaulyje. Žmonių jėgas ji pasuka tikra linkme, kad mūsų galvosena ir bendruomenės gyvenimas nuolatos atsinaujintų. Ji perforuoja žmonių kančią. Iš kančios pasidaro žingsnis į pasikeitimą. Ji duoda žodį bebalsiams ir garsiai rėkiančius pamoko tylėti. Ji sužadina žmonėse Dievo ilgesį ir norą būti Dievo vaikais.

Todėl džiaukimės Dvasios dovanomis, kurios „bendram naudojimui“ (1 Kor. 12, 7) skirtos, ir tikėkime, kad Jis, kuris mus pašaukė, duos mums ir išradimo dovanų, drąsos bei kantrumo žodžiu ir darbu Jo buvimą įrodyti. Tad bendrai įsijunkime į pilnumo suvažiavimo maldą:

Dieve, mūsų Tėve, Tu gali visa daryti nauja. Mes atsiduodame Tau. Padėk mums gyventi dėl kitų, nes Tavo meilė aprėpia visus žmones; ieškoti tos tiesos, kurios mes dar neatpažinome; laikyti Tavo įstatymus, kuriuos mes, be abejonės, girdėjome, tik jų nevykdėme; pasitikėti vieni kitais bendruomenėje, kurią Tu mums dovanojai; ir leisk Tavo Šv. Dvasiai mus atnaujinti per Jėzų Kristų, Tavo Sūnų, mūsų Viešpatį. Amen.”

V. B.

• Nauji skaičiai apie JAV katalikus

Neseniai atspausdinta 1969 m. Official Catholic Directory pateikia naujausius duomenis apie JAV katalikus. Įdomu, kad katalikai sudaro 23.67% visų JAV gyventojų: metų pradžioje buvo 47,873,238 katalikai, 404,903 daugiau negu 1968 metų pradžioje — iš šio prieauglio 102,865 buvo konvertitai. Kunigų buvo 59,620 — iš jų 37,454 buvo diecezijų kunigai (vienu daugiau negu 1968 metais). Brolių vienuolijose buvo 11,755 (506 mažiau negu praeitais metais). Studijuojančių kunigybei tebėra didelis skaičius — 33,990 (nors tai 5,846 mažiau negu praeitais metais). Labiausiai sumažėjęs seserų vienuolių skaičius: — jų yra 167,167 (nukritęs 5.2% — 9,174 seserimis) atrodo, kad pagrindinė sumažėjimo priežastis yra naujokių trūkumas — mirstančiu vienuolių nepakeičia naujos seserys. Taip pat abejonės kelia užpraeitų metų statistika — 1967 metais seserų sumažėjo tik 330.

JAV buvo 17,573 parapijų su pastoviai gyvenančiais kunigais — tai 73 daugiau negu

1968 metų pradžioje. Vyskupų skaičius paaugo 13 — dabar krašte yra 280 vyskupų. Katalikų išlaikomose mokyklose studijuoja daug jaunimo: kolegijose ir universitetuose 435,716 (kone dvigubai, palyginus su 1948 metais). 1,115,351 mokosi gimnazijose (kurių yra 2,181) ir 3,917,919 vaikai lanko 10,406 pradžios mokyklas. Praeitais metais mokinių skaičius sumažėjo 221,506 (ir mokyklų skaičius krito — buvo 94 mažiau gimnazijų ir 351 mažiau pradžios mokyklų). Mokinių skaičius krito daugiausia pradžios mokyklose, kurias paliečia ir mokančių vienuolių skaičiaus sumažėjimas.

A. L.

• Negrų reikalavimai iš bažnyčių

Detroite įvykusi JAV Krašto Juodųjų Ekonominio Vystymo Konferencija pateko į laikraščių skiltis, kai 187 balsais prieš 63 buvo priimtas manifestas, kuriuo reikalaujama penkių šimtų milijonų dolerių „reparacijų“ iš baltųjų bažnyčių ir sinagogų už padarytas skriaudas juodiesiems. Manifesto autorius yra James Forman, veik mirusio SNCC (Student Nonviolent Coordinating Committee) tarptautinių reikalų direktorius. Nėra aišku, kiek rimtai jis pats ima tą manifestą — atrodo, kad šiuo manifestu jis norėjo pagauti viešumos akį. Kol kas tai jam sekasi. Daug sensacijos sukėlė jo pasirodymas Niujorke Riverside bažnyčioje pamaldų metu: čia jis perskaitė šiai bažnyčiai statomus reikalavimus: 60% bažnyčios pelno iš investuoto kapitalo, vieta raštinėms ir telefonų sąskaitų apmokėjimas, bažnyčios turtų sąrašas, iš kurio NBED pasirinktų tuos, kurie jai būtų naudingi, kambariai klasėms, neribotas naudojimas bažnyčiai priklausančios FM radijo stoties. Stebėtojai, tur būt, įdomiausias reikalavimas, kad bažnyčia apmokėtų telefono sąskaitas — tai, tur būt, rodo, kad telefonas yra tapęs kažkokiu jėgos simboliu.

Kam būtų naudojami manifeste minimi 500 milijonų dolerių? Siūloma įkurti banką žemei pirkti paskoloms, įsteigti juodųjų komunikacijos tinklą, keturias naujas spaudos kompanijas, amatų centrą, universitetą juodiesiems. Projektai dar ne visai iškepti — tur būt, tikėtasi, kad manifestas bus dramatiškai atmetas. Atrodo, kad dalykai nežada keistis nuo dabartinės padėties — bažnyčių duodama piniginė talka juodajai bendruomenei ir toliau eis per pačią bažnyčių organizacijas ir, aišku, nesieks 500 milijonų dolerių — nebent kas nors sugalvotų ką nors naujo.

A. L.

ATGARSIAI

NAUJŲJŲ METŲ LINKĖJIMAI

Tarp keleto Naujųjų Metų linkėjimų, višumą pasiekusių balandžio 1 d. (ar ne prasminga?!), "Ateityje" atspausdinta ir šis, kuriam pilnai "L. L." redakcija pritaria:

Tėvams Jėzuitams. Pasistengti, kad negautumėt daugiau laiškų iš lietuvių, negu jiems šimet parašysite.

"Ateitis", 1969 m. sausio nr.

TOS MINTYS, MINTYS...

Įdomu, kas parašė tas mintis (žr. A. L. "Mintys ant kalno šeštadienio popietę" "L. L." kovo nr. 89 psl.). Subtiliai, giliai ir naujai.

(Kunigas)

Giluma dvelkia šeštadienio popietės mintys... Jų autoriui nesvetimi ir simboliai, ir žodžiai Begalybei išreikšti.

(Ponia)

Velykinis numeris pradedamas A. L. savotiška pirmojo puslapio mišraine, kurioje tačiau nei poezijos, nei teologijos taip ir nėra, o tik kažkoks naivus slidinėjimas tarp vienos ir antros. Kas kita jau yra aiškos ir įkvėpimo pilnos Giovanni Papinio velykinės mintys antrajame puslapyje, kur kas labiau vertos pirmojo puslapio.

("Draugas", IV. 26)

A. L. "Mintys ant kalno šeštadienio popietę" nėra nei teologija, nei poezija. Jos tokiom būti nei nepretenduoja. Tačiau subtiliai parinktais žodžiais jose išreiškiama giliai žmogiška nuotaika, kurios siauras kategorizavimas į "ne: poezija", "nei teologija", bet "mišrainė" nė kiek nepagadina. Panašiai sukurtos Dovydo mintys buvo pavadintos "Psalmėmis", Paskalio "Pensees".

Be to, stebėtina, kaip kartais net laikraštinių paviršutiniškai sprendžiama, kad net neatkreipiamas dėmesys, jog šeštadienio juodas mintis (89 psl.) turi sekti viltinga Velykų sekmadienio malda (90 psl.), o ne atvirkščiai.

— Red.

NUOMONĖS APIE ŽURNALĄ

Kuriems galams tie Jūsų trys viršeliai ant laikraščio?! Ar negana vieno?... Arba vėl vidury žurnalo keturi lapai storiausio popierio. Tik kaštai ir sunkesnis žurnalas... Šiaip jau žurnalas puikus, įdomus, nuostabiai gerai redaguojamas.

St. Tamulaitis, Čikaga

Malonu pasidžiaugti, kad šitas žurnaliukas taip gražiai išaugo; sakyčiau, beveik kasmet daro didelę pažangą, ypač kalbos taisyklingumo požiūriu...

K. Smalinskas, Čikaga

NE "NEMANDAGU", GAL TIK "NEAIŠKU"

"Draugo" "Naujų leidinių" skyriuje beveik kas mėnesį prieš vertinimo veidrodį pastatomi ir "Laiškai Lietuviams". Jie vertinami dažnai teigiamai, bet pasitaiko ir viena kita kritiška pastaba. "Laiškų Lietuviams" redakcija yra dėkinga ir už teigiamą įvertinimą, ir už kritiškas pastabas. Tik vieno ji nenori: kad jos mintys būtų aiškinamos kitaip, negu ji pati jas supranta.

Vis dėlto "Draugo" kultūriniame priede gegužės 15 d. "Naujų leidinių" apžvalgoj rašoma, kad "Laiškai Lietuviams" teigė, ko jie iš tikro neturėjo nė mažiausios intencijos teigti. Kadangi tai liečia svarbų reikalą, jaučiame pareigą tai paaiškinti. Cituojame savo komentarą, kuris toje apžvalgoje paliečiamas:

"Naujo lietuvių vyskupo lietuviams Europoj, vietoj mirusio vysk. Pr. Brazio, kaip nėra, taip nėra. Iš kažkur sklinda žinios, kad vietinių vyskupų pozicijoms tvirtėjant, nebenorima turėti tokių "plūduriuojančių" vyskupų. Tikresnis, rodos, yra jau "Drauge" vysk. V. Brizgio paskelbtas tvirtinimas, kad, nors lietuvių vyskupų kandidatų į vyskopus yra, bet prieš kiekvieną patys lietuviai siunčia Romon raštus. Niekas Romoj neiškyla, jei kas iš mūsų pačių

FILMAI

THE ASSASSINATION BUREAU. Tai lengva ir pramoginga komedija apie įstaigą, priimančią užsakymus nužudyti, ką tik nori.

BABY LOVE. Ne tik nuobodi, bet ir absurdiška istorija apie psichotinių polinkių penkiolikmetę našlaitę Luci, patekusią į neurotiškai reaguojančių vienos šeimos narių tarpą. Filmą niekam nerekomenduojamas.

BEFORE WINTER COMES. Susimąstyti verčia filmas apie gyvybės ženklus koncentracijos stovykloje Austrijoje 1945 m. Geras suaugusiems ir jaunimui, ne jaunesniam kaip 16 m. amžiaus.

THE BIG BOUNCE. Absurdi ir vulgari melodrama apie jauną iš darbo atstatytą darbininką ir jo romansą su psichopatiška meiluže. Nerekomenduojama.

THE BOSTON STRANGLER. Šiurpūs įvykiai apie pasmaugimus Bostone 1962-1964 m. bando mi padaryti pramoginiu spektakliu. Gera Tony Curtis vaidyba. Netinka nei jaunimui, nei vaikams.

THE BRUTE AND THE BEAST. Nevykęs ir nerekomenduojamas italų gamybos vakarietiškas filmas.

BULLIT. Purtančiai paveikiąs filmas, ne jaunesniems kaip 16 m.

CANDY. Nors vaidina daug kino žvaigždžių, bet jos negali nė spinksėti šiame lėkštame ir pigiame filme apie "mini" suknele apsirendžiusios nekaltos mergaitės nuotykius sekso pripildytoj aplinkoj. Nevykęs suaugusiems; visai netinkas nei jaunimui, nei vaikams.

juos vis murkdo". ("L. L.", 1969 m. balandžio nr. 126 psl.).

"Draugo" apžvalgoj cituojami tik du pirmieji sakiniai ir daroma tokia išvada: "Gi šandien jau akivaizdžiai matome, kaip netikslu žurnalui buvo semtis informaciją tik "iš kažkur sklindančios žinios" ir net nemandagu išeivijos sąlygose gyvenantiems saviems vyskupams primesti "plūduriuojančių" vyskupų epitetą".

"Draugo" redakcijai ir skaitytojams norime pranešti, kad "Laiškų Lietuviams" redakcija neturėjo jokios intencijos primesti saviems vyskupams "plūduriuojančių" vyskupų epitetą (nei neutralia, nei — tuo labiau — neigiama prasme). Ji iš viso šio būdvardžio netaikė saviems vyskupams, egzilų ir mažumų vyskupai yra kai kurių vietinių laikomi, būtent, veikia ne savam krašte, bet kitų vyskupijų teritorijose (angliškai: floating); taigi pats būdvardis čia netaikomas kokia neigiama prasme.

Antra, "Laiškų Lietuviams" redakcija "nėsisėmė" informacijos iš kažkur sklindančių žinių. Tokios žinios ir kalbos buvo plačiai tuo metu pasklidusios lietuvių tarpe. "Laiškų Lietuviams" redakcijai jie atrodė nepakankamai pagrįsti. To komentaro tikslas ir buvo vietoj tų kalbų nurodyti rimtesnę vysk. V. Brizgio "Drauge" minėtą priežastį. Dėl to komentare ir parašėme tuos du ("Draugo" apžvalgoj necituotus) paskutiniuosius sakinius. Visas to komentaro tikslas ir buvo paneigti gandus ir pa-

teisinti Romą. Tuo pačiu už to komentaro slėpėjo "Laiškų Lietuviams" redakcijos noras su visa išeivių visuomene greičiau sulaukti dar vieno lietuvių vyskupo. Apie savų vyskupų reikalingumą mes esame įvairiomis progomis dažnai savo žurnale pasisakę.

Kęstutis Trimakas, S. J., "Laiškų Lietuviams" redakcijos vardu ("Draugas", V. 17).

Šis laiškas buvo atspausdintas "Drauge" su skliausteliuose įdėtomis ilgomis "Draugo" kultūr. priedo red. pastabomis, kurios sudarė sunkumų skaitytojams suprasti, kas ką sako, o vienas skaitytojas rado reikalą "Draugui" parašyti: "Dažni ir dar ilgoki "Draugo" komentarai, brutaliai įterpti į "L. L." Redaktoriaus laišką "Draugui", primena triukšmadarius susirinkime, neleidžiančius kalbančiam netrukdomai pasisakyti. Ar tokia elgsena yra kultūringa, ir kodėl negalima iškęsti su savo pastabomis iki "L. L." laiško galo?" (iš Ant. Dundzilos V. 17 pasiūsto, bet "Drauge" neatspausdinto laiško).

Savo pastabose "Draugo" kultūr. priedo red. sakėsi tenorėjęs, kad "L. L." komentaro "mintys būtų pasakytos taip aiškiai, kad nesunkiai būtų skaitytojo suprantamos" ("Draugas", V. 7).

Jei taip, tai, rašant apie aną komentarą "Drauge" gegužės 10 d., būtų buvę daug tiksliau vartoti žodį ne "nemandagu", bet "neaišku".

"L. L." redaktorius

PADEKA AUKOJUSIEMS

“Laiškų Lietuviams” leidėjai Tėvai Jėzuitai nuoširdžiai dėkoja skaitytojams, auka parėmusiems žurnalo leidimą. **20 dol.** aukėjo prel. J. Kučingis (Los Angeles); po **5 dol.** aukėjo J. Steponaitis, J. Sakalas, A. Smolinskas, J. Vaineikis, M. Vaišvilienė, A. Bulkaitis (visi iš Čikagos); J. Jusys (Worcester); po **4 dol.** aukėjo V. Statkus (Ill.); po **3 dol.** aukėjo J. Jagėla, J. Karalius (iš Čikagos); V. Staškevičius (Toronto); po **2 dol.** aukėjo J. Vilkas, B. Jankauskas, B. Ūsas, P. Stelmokas (visi iš Čikagos); J. Karaliūnas, B. Liškauskas, S. Zulpa (visi iš Kanados), A. Lauraitis, P. Sirgedas (Cicero), T. Landsbergienė (Md.), J. Balnionis (Detroitas) ir V. Levanas (Walterbury).

LIETUVOS KANKINIŲ KOPLYČIAI

Mums, dabar gyvenantiems, tenka nepasikartojanti privilegija įamžinti Lietuvos vardą ir jos kankinių atminimą lietuviška koplyčia šv. Petro bazilikoje, Romoje. Tapti šio darbo dalininku laiko jau nedaug beliko. Kviečiame visus įamžinti savo ir savųjų vardus Lietuvos Kankinių koplyčios kūrėjų tarpe. Auką siųsti adresu: Lithuanian Martyrs' Chapel Fund, 2701, W. 68th St. Chicago, Ill. 60629.

FOTOGRAFIJŲ KONKURSAS

Lietuvių Foto Archyvas šių metų fotografijos konkursą praplečia į dvi grupes: nespalvotas (monochromatinės) nuotraukos grupę ir spalvotų skaidrių grupę. Pereitais metais buvo tenkintasi vien tik spalvotų skaidrių konkursu. Visi lietuviai fotografai, mėgėjai ir profesionalai, skatinami per ateinančias vasaros atostogas fotografuoti, turint mintyje šį fotografijos konkursą. Konkurso taisyklės bus paskelbtos artimoje ateityje spaudoje.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

LIEPSNA. Montrealio lituanistinių kursų mokinių laikraštėlis. Nr. 1. 1969 m. vasario 16. Red. R. Lukoševičiūtė.

J. Vaišnora, MIC. KELIAS Į ALTORIAUS GARBĘ. Dievo tarno arkivysk. J. Matulaičio beatifikacijos bylos apžvalga. 1969 m.

Jurgis Gliuda. LIEPSNOS IR APMAUDO ASOČIAI, “Dragon” premijuotas romanas. Išleido Lietuviškos Knygos Klubas. Aplanką piešė P. Jurkus. 304 psl. \$4.00.

Kun. Ant. Valiuška. ŠVENTADIENIO ŽODIS. Evangelijos aiškinimai kiekvienam metų sekmadieniui bei šventėms. Spausdino Tėviškės Aidai, 18 Henry St., Kensington Vic., 3031, Australia. Viršelį piešė dr. Ant. Lipskis. 165 psl. 3 dol.

LITHUANIA 700 YEARS. Dr. A. Geručio redaguota Lietuvos istorija anglų kalba. Išvertė Alg. Budreckis. Knygai skyrius parašė: J. Puzinas “The Origins of Lithuanian Nation”, J. Jakštas “Lithuania to World War I”, A. Gerutis “Independent Lithuania”, Alg. Budreckis “Lithuanian Resistance”, 1940-52” ir “Liberation Attempts From Abroad”, St. Lozoraitis “The Prospects For Lithuanian Liberation”. Įvadas R. Sealey. Išleido Maryland Books, Inc. 12 dol. 474 psl.

Užsienio lietuvių 1967 m. spaudos METRAŠTIS. JAV LB Kultūros fondo leidinys Nr. 37. Čikaga, 1968 m. 64 psl.

Stasys Yla. VALANČIAUS TIPO VADAS. Arkivysk. J. Matulaičio vieta atgimstančioj tautoj. 32 psl.